

Vår referens: dnr 23-27637

Beslut om marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus enligt 5 kap. 5 och 8 §§ lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Parter

Göteborg Energi AB, org.nr 556032-8884
med berörda dotterbolag
Box 53, 401 20 Göteborg

Saken

Fastställande av sådan relevant produkt- och tjänstemarknad som enligt 5 kap. 5 § första stycket och 6 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK) har sådana särdrag att det kan vara motiverat att ålägga skyldigheter; identifiering enligt 5 kap. 5 § andra stycket LEK av företag med betydande inflytande som avses i 5 kap. 7 § LEK samt åläggande av skyldigheter enligt 5 kap. 8 § första stycket LEK.

PTS avgörande

Avgränsning av relevant marknad

PTS avgränsar den relevanta produktmarknaden till att omfatta lokalt (fysiskt och virtuellt) tillträde till Göteborg Energi AB:s med berörda dotterbolag ("Göteborg Energi") fibernät som ansluter enfamiljshus (bostadshus med 1–2 hushåll).

PTS avgränsar den relevanta geografiska marknaden till att omfatta Göteborg Energis samlade innehav av fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus.

Fastställande av marknad som kan bli föremål för förhandsreglering

PTS fastställer med stöd av 5 kap. 5 § första stycket och 6 § LEK att den i detta beslut avgränsade marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus har sådana särdrag att det kan vara motiverat att ålägga skyldigheter enligt LEK.

Fastställande av företag med betydande marknadsinflytande

PTS fastställer med stöd av 5 kap. 5 § andra stycket LEK att Göteborg Energi har ett sådant betydande marknadsinflytande som avses i 5 kap. 7 § LEK på den i detta beslut avgränsade marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus.

Åläggande av skyldigheter

PTS ålägger Göteborg Energi med stöd av 5 kap. 8 § första stycket LEK följande skyldigheter på den i detta beslut avgränsade marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus.

1. Skyldighet att tillhandahålla fysiskt tillträde till fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus

1. Göteborg Energi ska vid varje rimlig begäran från en annan operatör tillhandahålla fysiskt tillträde till företagets fiberaccessnät.
2. Vid tillhandahållande av fysiskt tillträde gäller följande.
 - a. Göteborg Energi ska inom ett upptagningsområde för en produktionslokal tillhandahålla tillträde till fiberaccessnät i och mellan följande punkter:

- i. en optisk distributionsram (ODF) i berörd produktionslokal
 - ii. anslutningspunkten hos slutanvändaren, eller motsvarande anslutningspunkt i Göteborg Energis nät.
 - b. Göteborg Energi ska från varje aktuell tillträdespunkt kunna tillhandahålla fysiskt tillträde till minst två operatörer.
 - c. Om Göteborg Energi väljer att tillhandahålla tillträde för andra operatörer i en särskild anordnad ODF, ska denna vara belägen i direkt anslutning till de tillträdespunkter där Göteborg Energi är ålagt att tillhandahålla tillträde.
3. En operatörs begäran om tillträde enligt detta beslut är rimlig och ska beviljas om inte Göteborg Energi kan visa att det finns objektiva godtagbara skäl för att avslå begäran.

Sådana skäl innefattar tekniska eller rättsliga hinder för att genomföra tillträdet, risk för att Göteborg Energis nät, dess användare eller något allmänt intresse av särskild betydelse skadas, risk för att nätets drift äventyras, otillräckliga uppgifter från den tillträdande operatören som är nödvändiga för tillträdet och som den tillträdande operatören har tillgång till, intrång i tredje parts rättigheter eller andra förhållanden som gör att det är oskäligt att tillhandahålla tillträdet.

4. Om Göteborg Energi avser att avslå en operatörs begäran om tillträde enligt detta beslut ska Göteborg Energi utan dröjsmål skriftligen upplysa operatören om detta och ange skälen. Det åligger Göteborg Energi att visa att samtliga rimliga möjligheter att tillgodose en begäran är uttömda.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

2. Skyldighet att tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra fysiskt tillträde till fiberaccessnät, vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter enligt punkterna 2–4.

2. Göteborg Energi ska möjliggöra anslutning av tillträdande operatörers utrustning genom att erbjuda:
 - a. tillträde till och plats i berörda produktionslokaler
 - b. gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter, till exempel kraft, kyla och ventilation
 - c. tillträde till ledning
 - d. tillträde till annat som krävs för att den tillträdande operatören ska kunna realisera tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt.
3. Göteborg Energi ska möjliggöra att samlokaliserade operatörer i rimlig omfattning kan dra in ledning för anslutning till samlokaliserad utrustning för backhaul-ändamål.
4. Om Göteborg Energi avvecklar en produktionslokal ska berörda samlokaliserade operatörer ges möjlighet att flytta till de produktionslokaler där Göteborg Energi avser att ansluta sin aktiva utrustning.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

3. Skyldighet att tillhandahålla backhaul-förbindelse

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra fysiskt tillträde till fiberaccessnät, vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla tillträde till en backhaul-förbindelse.
2. Göteborg Energi ska tillhandahålla backhaul-förbindelsen i första hand genom svartfiber och i andra hand genom optisk våglängd eller digital förbindelsekapacitet.
3. Backhaul-förbindelsen ska sträcka sig från den tillträdande operatörens samlokaliserade utrustning till en punkt inom en radie av högst 50 km där avlämning för transport till den tillträdande operatörens eget nät kan ske.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4. Skyldighet att tillhandahålla operatörsbyte

1. Göteborg Energi ska vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla operatörsbyte.
2. Göteborg Energi ska möjliggöra att operatörsbyte kan ske utan dröjsmål för slutanvändaren och utan att den tillträdande operatörens relation till slutanvändaren i övrigt påverkas.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

5. Skyldighet att tillhandahålla stödsystem

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra tillträde enligt detta beslut, tillhandahålla tillträde till effektiva stödsystem för beställning, leverans, underhåll, felavhjälpning, support och fakturering.

Stödsystemen ska innehålla sådana affärsrelaterade funktioner och administrativa rutiner, som behövs för att tillträdande operatörer ska kunna använda stödsystemen på ett kostnadseffektivt sätt i relation till såväl Göteborg Energi som slutanvändare.

2. Göteborg Energi ska tillhandahålla en sökfunktion där de tillträdande operatörerna kan få information om förbindelsenummer, i kombination med adressuppgifter, för att säkerställa effektiva tillträden och operatörsbyten. Sökfunktionen ska fungera oavsett vilken av de ovanstående informationsindikatorerna som den tillträdande operatören har tillgång till.
3. Göteborg Energi ska tillgodose tillträdande operatörers behov av korrekt information i stödsystemen och hålla den information som Göteborg Energi ansvarar för uppdaterad.

Göteborg Energi ska även vid rimlig begäran från en tillträdande operatör, genomföra nödvändiga uppdateringar och ändringar av informationen.

4. Göteborg Energi ska tillhandahålla tillträdande operatörer all den information som behövs för att de ska kunna använda Göteborg Energis stödsystem på ett kostnadseffektivt sätt och vid behov utveckla eller anpassa sina egna stödsystem och interna rutiner.
5. Vid avbrott eller fel i stödsystemen ska Göteborg Energi utan dröjsmål vidta de åtgärder som behövs för effektiv hantering av tillträde enligt detta beslut.

6. Om Göteborg Energi planerar att genomföra ändringar i stödsystemen som kan innebära större anpassningar av de tillträdande operatörernas egna stödsystem, ska Göteborg Energi informera berörda operatörer i rimlig tid innan ändringarna genomförs.

Innan sådana ändringar genomförs ska Göteborg Energi också ge tillträdande operatörer tillgång till nödvändig information och tillräcklig tid för att genomföra nödvändiga verksamhets- och systemanpassningar.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

6. Skyldighet att tillhandahålla information

1. Göteborg Energi ska på begäran av tillträdande operatörer utan dröjsmål tillhandahålla information som operatörerna behöver för tillträde enligt detta beslut.

Göteborg Energi ska åtminstone tillhandahålla information om:

- a. adresser för tillträdes- och anslutningspunkterna samt uppgifter om förbindelsernas längd
 - b. vilka befintliga förbindelser som är tillgängliga för tillträde
 - c. produktionslokaler innefattande tillgängligt utrymme, tillgänglig kapacitet och uppgift om eventuella etablerings- och samlokaliseringshinder
 - d. nyanlagd fiber till slutkundsadresser vid den tidpunkt då Göteborg Energi lämnat en beställningsbekräftelse på en godkänd order eller motsvarande, inklusive information om slutkundsadresser som beställt fiberanslutning men där leverans av fiberanslutning ännu inte har skett.
2. Göteborg Energi ska även tillhandahålla information till befintliga grossistkunder avseende planerat underhåll, driftstörningar och fel samt förändringar i befintliga nät.

Göteborg Energi ska informera om planerade nätförändringar som kan påverka befintliga grossistkunders tekniska utrustning som behövs för att realisera tillträde enligt detta beslut i rimlig tid innan förändringen ska genomföras.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

7. Skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor

Göteborg Energi ska vid tillhandahållande av tillträde enligt detta beslut under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor för samtliga tillträdande operatörer.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 13 §§ LEK.

8. Skyldighet om rättvis och skälig prissättning

1. Göteborg Energi ska vid tillhandahållande av tillträde enligt detta beslut tillämpa en rättvis och skälig prissättning. Med detta avses att Göteborg Energis priser inte får vara högre än att de kan förväntas täcka kostnader för den infrastruktur som nyttjas av den tillträdande operatören och ge en rimlig avkastning på investerat kapital samt ett proportionerligt bidrag till gemensamma kostnader.
2. Rättvisa och skäliga priser enligt punkt 1 ska motsvara priser som är satta under konkurrens på jämförbara marknader, eller de faktiska eller uppskattade kostnader, inklusive avkastning, som är rimliga i det enskilda fallet.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 11 och 19 §§ LEK.

9. Skyldighet att offentliggöra ett externt referenserbjudande

1. Göteborg Energi ska offentliggöra ett externt referenserbjudande för de tillträdesprodukter och -tjänster som företaget tillhandahåller för att efterleva skyldigheterna i detta beslut.
2. Av referenserbjudandet ska framgå vilka produkter eller tjänster som utgör reglerade tillträden enligt detta beslut.
3. Referenserbjudandet ska innehålla alla uppgifter och villkor som krävs för att tillträdande operatörer ska kunna tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut. Detta omfattar dels de uppgifter och villkor som följer av detta beslut, dels eventuellt andra villkor som Göteborg Energi tillämpar eller andra uppgifter som behövs för att tillträdande operatörer ska kunna tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut.
4. Göteborg Energi ska i referenserbjudandet åtminstone specificera och offentliggöra följande uppgifter:
 - a. en komplett och detaljerad beskrivning av de tillträdesprodukter och -tjänster som Göteborg Energi tillhandahåller för att efterleva skyldigheterna i detta

beslut. Redogörelsen ska innehålla uppgifter om vad tillträdet består av, uppdelat i komponenter i enlighet med marknadens behov

- b. tekniska villkor avseende de erbjudna tillträdesprodukterna och -tjänsterna, inklusive information om var i nätet tillträde kan erhållas och med vilken utrustning
- c. villkor och rutiner för tillgång till relevant information för att kunna sluta avtal om tillträde enligt detta beslut
- d. villkor och rutiner för samlokalisering och annat tillträde till produktionslokaler, inklusive reservation av tillhörande faciliteter och inspektion av produktionslokaler
- e. villkor och rutiner för beställning, leverans (inklusive leveranstider och frister för svar på begäran om leverans) och tillvägagångssätt vid operatörsbyte
- f. servicenivåavtal och servicenivågarantier för tjänstens kvalitet, tillgänglighet och driftssäkerhet samt underhåll, felavhjälpning och support
- g. villkor och rutiner för tillgång till och användning av stödsystem (inklusive system för beställning, leverans, underhåll, felavhjälpning, support och fakturering) samt information om var relevant information för användningen av stödsystem finns tillgängligt
- h. priser för var och en av de erbjudna tillträdesprodukterna och -tjänsterna. Prissättningen ska vara uppdelad på de olika komponenter som ingår i tillträdet, inklusive förekommande rabatter och rabattens beräkningsgrund
- i. villkor för betalning och fakturering
- j. villkor och rutiner vid tillfälligt avbrott av nätåtkomst
- k. villkor och rutiner gällande förändringar i befintligt tillträde samt förändringar i stödsystem som påverkar tillträdande operatörer
- l. villkor för ansvarsfördelning för underhåll, felavhjälpning och support, inklusive uppkomna kostnader
- m. villkor för eventuella krav på ekonomisk säkerhet för fördelning av ekonomisk risk mellan Göteborg Energi och grossistkund

- n. villkor för giltighetstid, omförhandling och uppsägning av avtal samt vilka avtalsbrott som kan leda till uppsägning
 - o. villkor för eventuellt avtalsvite vid avvikelse från avtal
 - p. rutiner för eventuella ändringar i produkt- och tjänsteutbudet som kan ske utan omförhandling, inklusive frister för sådana ändringar
 - q. rutiner för klagomåls- och tvistlösningsförfarande.
5. Göteborg Energi ska hålla referenserbjudandet tillgängligt på sin webbplats. Referenserbjudandet får även tillgängliggöras med begränsad åtkomst om det finns särskilda skäl.
6. Skyldigheten att offentliggöra referenserbjudande innefattar också att Göteborg Energi, vid eventuell revidering av ett referenserbjudande, ska tillgängliggöra ett arkiv över tidigare gällande referenserbjudanden i sin helhet. Av arkivet ska framgå under vilken tidsperiod referenserbjudandena var giltiga samt vilka förändringar som genomförts i jämförelse med tidigare versioner.
7. Göteborg Energi ska offentliggöra förändringar av villkor i referenserbjudandet senast 90 dagar innan förändringen är avsedd att träda i kraft. Fristen om 90 dagar gäller dock inte sänkning av pris. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när Göteborg Energi ändrar referenserbjudandet till följd av PTS beslut eller till följd av domstolsavgöranden.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8, 12 och 18 §§ LEK.

Hur beslutet ska gälla

PTS förordnar enligt 15 kap. 5 § LEK att detta beslut ska gälla från den [sex månader från beslutsdatum]. Punkt 6.1 i skyldigheten om att tillhandahålla information och skyldigheten om att tillhandahålla externt referenserbjudande ska dock gälla från den [tre månader från beslutsdatum].

När det gäller Göteborg Energis tillhandahållande av tillträde som omfattas av skyldigheter i detta beslut, gäller skyldigheterna från och med dagen som detta beslut träder i kraft oavsett när de avtal som ligger till grund för tillhandahållandet av tjänsterna har ingåtts.

Innehåll

PTS avgörande	2
Avgränsning av relevant marknad	2
Fastställande av marknad som kan bli föremål för förhandsreglering	2
Fastställande av företag med betydande marknadsinflytande	2
Åläggande av skyldigheter	2
Hur beslutet ska gälla	9
Skäl för PTS beslut.....	13
1. Avgränsning av relevant marknad	13
2. Fastställande av att förhandsreglering är motiverad på den relevanta marknaden.....	13
3. Fastställande av att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden.....	15
3.1 Detta beslut avser Göteborg Energi	15
3.1.1 Den ekonomiska enhetens princip	15
3.1.2 Beslutet omfattar Göteborg Energi AB och berörda dotterbolag	15
3.2 Utgångspunkter för bedömningen av betydande marknadsinflytande	16
3.3 PTS bedömning av om Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden.....	16
3.3.1 Flera omständigheter talar för att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande.....	16
3.3.2 Göteborg Energis affärsmodell eller utbud av kommersiellt tillträde talar inte emot att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande.....	17
3.3.3 Det saknas återhållande effekter som begränsar Göteborg Energis marknadsinflytande.....	19

3.4	PTS fastställer att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden	20
4.	Det finns skäl att ålägga skyldigheter för Göteborg Energi	21
4.1	Skyldighet att tillhandahålla fysiskt tillträde till fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus	22
4.1.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	23
4.1.2	Val av tillträdesskyldighet.....	23
4.1.3	Omfattning av skyldigheten.....	25
4.2	Skyldighet att tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter	28
4.2.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	28
4.2.2	Omfattning av skyldigheten.....	30
4.3	Skyldighet att tillhandahålla backhaul-förbindelse	31
4.3.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	32
4.3.2	Omfattning av skyldigheten.....	33
4.4	Skyldighet att tillhandahålla operatörsbyte	34
4.4.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	34
4.4.2	Omfattning av skyldigheten.....	35
4.5	Skyldighet att tillhandahålla stödsystem	36
4.5.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	37
4.5.2	Omfattning av skyldigheten.....	38
4.6	Skyldighet att tillhandahålla information	41
4.6.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	41
4.6.2	Omfattning av skyldigheten.....	42
4.7	Skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor.....	44
4.7.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	44
4.7.2	Omfattning av skyldigheten.....	45
4.8	Skyldighet om rättvis och skälig prissättning.....	45
4.8.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	46
4.8.2	Omfattning av skyldigheten.....	47

4.9	Skyldighet att offentliggöra ett externt referenserbjudande	50
4.9.1	Skäl för åläggande av skyldigheten.....	52
4.9.2	Omfattning av skyldigheten.....	53
5.	Hur beslutet ska gälla.....	55
6.	Underrättelse om överklagande	56

Bilaga 1 – Marknadsanalys

Skäl för PTS beslut

1. Avgränsning av relevant marknad

PTS avgränsar i detta beslut den relevanta produktmarknaden till lokalt (fysiskt och virtuellt) tillträde till Göteborg Energis fibernät som ansluter enfamiljshus. Med enfamiljshus avses bostadshus som omfattar 1–2 hushåll.

PTS avgränsar den relevanta geografiska marknaden till att omfatta Göteborg Energis samlade innehav av fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus.

Den ovan avgränsade relevanta produkt- och geografiska marknaden benämns fortsättningsvis tillsammans även som den relevanta marknaden.

Grunderna för PTS avgränsning av den relevanta marknaden redovisas i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 3 och 4.

2. Fastställande av att förhandsreglering är motiverad på den relevanta marknaden

PTS redovisar i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 6, sin bedömning att marknaderna i Sverige för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus generellt sett har sådana särdrag att det enligt 5 kap. 5 § första stycket och 6 § LEK kan vara motiverat att införa förhandsreglering. PTS finner i detta beslut att samma bedömning gäller för den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden.

PTS noterar följande om förhållandena på den relevanta marknaden. Göteborg Energi bedriver endast verksamhet på passiv nivå, dvs. verksamheten är begränsad till ägandet av fiberaccessnät. Göteborg Energi utvecklade sin egen kommunikationsoperatörsverksamhet under 2011/2012. I samband med detta fick slutanvändarna i Göteborg Energis nät erbjudande om att migreras över till endera av två externa kommunikationsoperatörer (varav en ursprungligen främst var verksam i Göteborg Energis kabel-tv-nät).

När kommunikationsoperatörerna tog över kommunikationsoperatörsverksamheten installerade de egen utrustning i det passiva nätet. Sedan dess har de hyrt svartfiber i Göteborg Energis accessnät som ansluter enfamiljshus. På Göteborg Energis webbplats hänvisas slutanvändare som vill köpa bredbandstjänster till respektive kommunikationsoperatör.¹

Göteborg Energi har uppgett att tillträde till svartfiber till enfamiljshus är tillgängligt även för andra operatörer, på samma villkor som gäller för de två befintliga grossistkunderna. Viss uthyrning till andra operatörer förekommer också. Villkoren finns publicerade i Cesar2-plattformen.²

Till skillnad från andra nätägare har Göteborg Energi alltså inte upphandlat kommunikationsoperatörsverksamheten, utan hyr i stället ut svartfiber till två kommunikationsoperatörer per anslutning. Uthyrning till andra operatörer förekommer endast i begränsad utsträckning. Även om Göteborg Energi inte har upphandlat eller ingått någon typ av exklusivt samarbete med kommunikationsoperatörerna i fråga, fungerar marknaden i praktiken som om så vore fallet.

PTS konstaterar att någon tydlig information riktad till andra operatörer om möjligheten att hyra svartfiber inte finns tillgänglig på t.ex. företagets hemsida. För att ett lokalt tillträde ska vara effektivt realiserbart krävs enligt PTS bedömning bland annat ökad transparens kring möjligheten att köpa lokalt tillträde till enfamiljshus.

Sammantaget bedömer PTS att marknadsförhållandena inte präglas av tillräcklig marknadsdynamik och att det därför finns behov av reglering. Det andra kriteriet i trekriterietestet är därmed uppfyllt på den relevanta marknaden.

PTS slutsats är alltså att marknaden för lokalt tillträde till Göteborg Energis samlade innehav av fibernät som ansluter enfamiljshus har sådana särdrag att det enligt 5 kap. 5 § första stycket och 6 § LEK kan vara motiverat att införa förhandsreglering.

¹ <https://www.goteborgenergi.se/privat/stadsfiber/internet-tv-telefoni> (2026-02-23).

² Skrivelse den 1 december 2025, PTS dnr 23-27637-385; tjänsteanteckning möte den 8 december 2025, PTS dnr 23-27637-434; skrivelse den 18 december 2025, PTS dnr 23-27637-433.

3. Fastställande av att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden

3.1 Detta beslut avser Göteborg Energi

Den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden omfattar lokalt tillträde till Göteborg Energis samlade innehav av fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus. Detta beslut avser därför Göteborg Energi med berörda dotterbolag.

Göteborg Energi har organiserat verksamheten i olika juridiska personer i Sverige. Fibernätverksamheten bedrivs av det helägda dotterbolaget Göteborg Energi Gothnet AB, org. nr 556406-4748.

3.1.1 Den ekonomiska enhetens princip

Det subjekt vars inflytande på en marknad ska bedömas är enligt 5 kap. 7 § LEK ett företag. Begreppet *företag* i den mening som avses i de EU-rättsliga och svenska konkurrensreglerna omfattar en ekonomisk enhet som består av en enhetlig organisation med personal samt materiella och immateriella tillgångar, vilken på ett varaktigt sätt strävar efter att uppnå ett bestämt ekonomiskt mål. Ett moderbolag anses ingå i samma ekonomiska enhet som dotterbolagen när dotterbolagen inte självständigt bestämmer sina marknadsbeteenden utan endast verkställer moderbolagets instruktioner.

I ett företag kan alltså flera juridiska personer ingå och samtliga dessa juridiska personer behöver inte, i vart fall inte direkt, bedriva verksamhet på den relevanta marknad som är aktuell för reglering. Även verksamhet utanför den avgränsade marknaden kan ha betydelse för företagets möjligheter att agera på denna marknad.

3.1.2 Beslutet omfattar Göteborg Energi AB och berörda dotterbolag

Göteborg Energi AB ägs av Göteborgs Stadshus AB, org.nr 556537-0888, som i sin tur ägs av Göteborgs kommun.

Göteborg Energi AB äger bland annat dotterbolaget Göteborg Energi Gothnet AB, org.nr 556406-4748. Detta bolag äger fibernät och fysisk infrastruktur. Göteborg Energi AB, eller något bolag som kontrolleras av Göteborg Energi AB, tillhandahåller

inte bredbandstjänster via fiber- eller kabel-tv-nät till slutanvändare som är privatpersoner.

Göteborg Energi AB och berörda dotterbolag ska enligt PTS bedömning anses utgöra en och samma ekonomiska enhet, dvs. de ingår i ett och samma företag ("Göteborg Energi"). Det är Göteborg Energis inklusive berört dotterbolags, totala marknadsstyrka som ska ligga till grund för bedömningen av företagets inflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden.

3.2 Utgångspunkter för bedömningen av betydande marknadsinflytande

PTS beskriver i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 7, den metod som myndigheten ska tillämpa vid SMP-bedömningen, dvs. bedömningen av om ett företag har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden.³ PTS gör i det avsnittet även en generell bedömning av de olika kriterier som beaktas i SMP-bedömningen.

I detta avsnitt undersöker PTS, med beaktande av vad som anges i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 7, om Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden.

3.3 PTS bedömning av om Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden

3.3.1 Flera omständigheter talar för att Göteborg Energi har betydande marknadsstyrka

Göteborg Energis samlade fiberaccessnät ansluter cirka 6 000 enfamiljshus.⁴ Företagets marknadsandel på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden uppgår till 100 procent (monopol).

Marknadsandelar utgör en bra första indikation på marknadsstrukturen och företagets ställning på marknaden.⁵ Enligt konkurrensrättslig praxis utgör marknadsandelar över 65 procent en stark presumtion för dominans.⁶ PTS konstaterar därför att Göteborg Energis marknadsandel utgör en mycket stark

³ SMP står för *Significant Market Power*.

⁴ Exakt uppgift redovisas inte med hänvisning till 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

⁵ Kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande inom ramen för EU:s regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2018/C 159/01) (nedan kallade SMP-riktlinjerna), p. 54; se även Meddelande från kommissionen – Vägledning om kommissionens prioriteringar vid tillämpningen av artikel 82 i EG-fördraget på företags missbruk av dominerande ställning genom utestängande åtgärder (2009/C 45/02), p. 13.

⁶ Jfr prop. 2002/03:110, *Lag om elektronisk kommunikation, m.m.*, s. 276.

presumtion för att företaget har ett betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden.

Det är förenat med höga kostnader att bygga ut fiberaccessnät till enfamiljshus. De kommersiella hindren är särskilt höga när ett fibernät redan har byggts ut till enfamiljshus i ett område, eftersom både försäljningsvolym och marginaler kan förväntas bli lägre än vid nyetablering. När fibernäten väl är utbyggda till enfamiljshus i ett visst område sker det därför mycket sällan att någon annan nätägare anlägger ett parallellt nät i samma område. Dessa förhållanden förväntas inte att förändras i det framåtblickande perspektivet.

Accessnät är den svåraste delen av ett nät att replikera eftersom de icke-återvinningsbara investeringar som behöver göras är stora i förhållande till antalet potentiella slutanvändare.⁷ PTS finner därför att Göteborg Energi har kontroll över infrastruktur som är svår för potentiella konkurrenter att replikera.

PTS slutsats är därför att det föreligger betydande hinder för marknadsinträde på den relevanta marknaden och att det inte förekommer något potentiellt konkurrenstryck som begränsar Göteborg Energis marknadsmakt.

Sammanfattningsvis konstaterar PTS att det, utöver företagets marknadsandel, finns flera omständigheter som talar för att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden.

3.3.2 Göteborg Energis affärsmodell eller utbud av kommersiellt tillträde talar inte emot att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande

Göteborg Energi tillhandahåller inte egna bredbandstjänster via fiber- eller kabel-tv-nät till slutanvändare i enfamiljshus eller till andra slutanvändare som är privatpersoner.

Göteborg Energi bedriver endast verksamhet på passiv nivå, dvs. företaget äger det passiva nätet, och hanterar inte den aktiva utrustningen. Som redan nämnts i avsnitt 2 avvecklade Göteborg Energi sin egen kommunikationsoperatörsverksamhet under 2011/2012. Slutanvändarna i Göteborg Energis nät erbjöds i samband med avvecklingen att migreras över till någon av två externa kommunikationsoperatörer. Kommunikationsoperatörerna installerade egen utrustning i det passiva nätet. Sedan dess har de hyrt svartfiber i Göteborg Energis

⁷ Jfr Kommissionens rekommendation (EU) 2020/2245 av den 18 december 2020 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (rekommendationen om relevanta marknader), p. 30.

accessnät som ansluter enfamiljshus och tillhandahållit bredbandstjänster från de tjänsteleverantörer som är anslutna till respektive kommunikationsoperatör.

Göteborg Energi hyr ut svartfiber till de aktuella kommunikationsoperatörerna per anslutning. Företaget hyr även, i begränsad omfattning, ut svartfiber till annan operatör. Uthyrningen sker enligt löpande avtal med en uppsägningstid om en månad, eller till en fast avtalstid om högst två år beroende på vilken avtalstid som gäller i förhållande till slutanvändare.

Tillträde till svartfiber är enligt Göteborg Energi tillgängligt på förfrågan, även för andra operatörer och på samma villkor. Villkoren finns publicerade i Cesar2-plattformen.⁸

PTS noterar att det inte finns någon information riktad till andra operatörer som vill hyra svartfiber på Göteborg Energis webbplats. Därtill saknas det information om t.ex. tillgängliga adresser, rutiner om operatörsbyte eller annan information som krävs för att ett tillträdeserbjudande ska kunna anses ge andra operatörer än de befintliga grossistkunderna möjlighet att köpa tillträdet på ett effektivt sätt. PTS noterar även att slutanvändarna på Göteborg Energis webbplats hänvisas till respektive kommunikationsoperatör för att köpa bredbandstjänster.⁹ Sammantaget har de befintliga grossistkunderna en särställning och fördel av att ha varit etablerade som kommunikationsoperatörer sedan lång tid.

Mot denna bakgrund anser PTS att marknaden fungerar på samma sätt som om Göteborg Energi hade upphandlat eller ingått någon typ av exklusivt samarbete med kommunikationsoperatörerna i fråga.

Göteborg Energis fibernät aktiveras och underhålls alltså i praktiken av externa kommunikationsoperatörer på samma sätt som kommunikationsoperatörerna som anlitats enligt avtal. Sådana avtal innebär i regel att nätägarens marknadsmakt överläts till den externa kommunikationsoperatören.

Även om Göteborg Energi tillhandahåller lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus, sker detta inte på ett sätt som enligt PTS bedömning tyder på att Göteborg Energi saknar marknadsmakt eller att tillträdet resulterar i effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden till nytta för slutanvändarna. Sättet på vilket de aktuella kommunikationsoperatörerna har etablerat sig i nätet särskiljer sig från andra marknader. Eftersom det finns kommunikationsoperatörer som sedan länge i praktiken löpande samarbetar med Göteborg Energi, som på så vis garanteras

⁸ Skrivelse den 1 december 2025, PTS dnr 23-27637-385; tjänsteanteckning möte den 8 december 2025, PTS dnr 23-27637-434; skrivelse den 18 december 2025, PTS dnr 23-27637-433.

⁹ <https://www.goteborgenergi.se/privat/stadsfiber/internet-tv-telefoni> (2026-02-23).

grossistintäkter från nätet, kan Göteborg Energis incitament att marknadsföra och erbjuda lokalt tillträde på ett transparent och effektivt sätt vara begränsat.

PTS bedömer därför att Göteborg Energis affärsmodell som ett rent grossistföretag eller företagets kommersiella tillhandahållanden av tillträden till svartfiber inte talar emot att företaget ska anses ha betydande marknadsinflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden.

3.3.3 Det saknas återhållande effekter som begränsar Göteborg Energis marknadsmakt

Motverkande köparmakt avser kunders förmåga att begränsa ett företags marknadsmakt.¹⁰ För att det ska föreligga köparmakt som kan motverka marknadsinflytande på marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus måste grossistkunderna vara kommersiellt viktiga för nätägaren i fråga. Dessutom krävs att grossistkunderna antingen har möjlig tillgång till alternativa nätägare eller själva har möjlighet att anlägga fibernät.

Göteborg Energi bedriver inte verksamhet på aktiv nivå eller slutkundsnivå.

Företaget måste därför ingå avtal med en extern aktör om aktivering och drift av nätet och det är denna aktör som tillhandahåller tillträde till tjänsteleverantörer eller slutkundstjänster. Nätägare har dock inte några svårigheter att teckna sådana avtal och kommunikationsoperatörer har inte heller några svårigheter att attrahera tjänsteleverantörer.

Grossistkunderna har på den relevanta marknaden inte heller tillgång till en alternativ leverantör av grossisttillträde. PTS bedömer därför att Göteborg Energis kunder inte har sådan köparmakt som begränsar företagets möjlighet att agera oberoende av sina konkurrenter, kunder och slutanvändare och därmed utöva marknadsmakt på den relevanta marknaden.

Mot bakgrund av vad som redovisas i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 3 och 5, om eventuellt konkurrenstryck från bredbandstjänster via mobilnät gör PTS också bedömningen att mobilt bredband inte utövar ett tillräckligt effektivt indirekt konkurrenstryck som begränsar Göteborg Energis marknadsmakt genom att ge upphov till prisåterhållande effekter.

¹⁰ Commission staff working document accompanying the document Communication from the Commission on Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services, SWD(2018) 124 final (förklaringsdokumentet till SMP-riktlinjerna), s. 29 f.

Sammanfattningsvis bedömer PTS att det inte finns några omständigheter eller återhållande effekter som i tillräcklig utsträckning begränsar Göteborg Energis förmåga att utöva betydande marknadsinflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden. Göteborg Energi har såväl möjlighet som incitament att höja priserna i grossistledet på ett sätt som kan hämma konkurrensen på slutkundsmarknaden och drabba slutanvändarna negativt.

3.4 PTS fastställer att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden

Med beaktande av det ovan anförda bedömer PTS att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande. PTS fastställer därför enligt 5 kap. 5 § andra stycket LEK att Göteborg Energi har ett sådant betydande marknadsinflytande som avses i 5 kap. 7 § LEK på den i detta beslut avgränsade marknaden för lokalt tillträde till Göteborg Energis fibernät som ansluter enfamiljshus.

4. Det finns skäl att ålägga skyldigheter för Göteborg Energi

PTS har fastställt att Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på den i detta beslut avgränsade relevanta marknaden, vilken har sådana särdrag att det är motiverat att införa förhandsreglering. Det finns därför enligt 5 kap. 8 § LEK skäl att ålägga Göteborg Energi skyldigheter. PTS bedömer att Göteborg Energi bör anses vara ett rent grossistföretag enligt definitionen i 1 kap. 7 § LEK. Därmed kan Göteborg Energi, enligt 5 kap. 11 § första stycket LEK, som utgångspunkt endast åläggas följande skyldigheter:

- Skyldighet om icke-diskriminering enligt 5 kap. 13 § LEK
- Skyldighet om tillträde till nät och tillhörande faciliteter enligt 5 kap. 16 § LEK
- Skyldighet om rättvis och skälig prissättning enligt 5 kap. 19 § LEK
- Det följer även av 5 kap. 18 § LEK att skyldighet om ett referenserbjudande enligt 5 kap. 12 § LEK ska åläggas företag som åläggs skyldigheter enligt 5 kap. 16 § LEK.

Av 5 kap. 11 § andra stycket LEK framgår att operatören till regleringsmyndigheten omgående ska anmäla omständigheter som påverkar bedömningen av om företaget är ett rent grossistföretag.

I detta avsnitt redogör PTS för de skyldigheter som myndigheten, enligt ovan nämnda bestämmelser, genom detta beslut ålägger Göteborg Energi på marknaden för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus, och skälen för detta. En allmän beskrivning av olika skyldigheter och om kraven på att sådana ska vara nödvändiga och proportionella finns i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 8.

I detta beslut använder PTS begreppet ”tillträdande operatör” eller ”grossistkund” för den som ges tillträde till Göteborg Energis nät och tillhörande faciliteter.

4.1 Skyldighet att tillhandahålla fysiskt tillträde till fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus

1. Göteborg Energi ska vid varje rimlig begäran från en annan operatör tillhandahålla fysiskt tillträde till företagets fiberaccessnät.
2. Vid tillhandahållande av fysiskt tillträde gäller följande.
 - a. Göteborg Energi ska inom ett upptagningsområde för en produktionslokal tillhandahålla tillträde till fiberaccessnät i och mellan följande punkter:
 - i. en optisk distributionsram (ODF) i berörd produktionslokal
 - ii. anslutningspunkten hos slutanvändaren, eller motsvarande anslutningspunkt i Göteborg Energis nät.
 - b. Göteborg Energi ska från varje aktuell tillträdespunkt kunna tillhandahålla fysiskt tillträde till minst två operatörer.
 - c. Om Göteborg Energi väljer att tillhandahålla tillträde för andra operatörer i en särskild anordnad ODF, ska denna vara belägen i direkt anslutning till de tillträdespunkter där Göteborg Energi är ålagt att tillhandahålla tillträde.
3. En operatörs begäran om tillträde enligt detta beslut är rimlig och ska beviljas om inte Göteborg Energi kan visa att det finns objektiva godtagbara skäl för att avslå begäran.

Sådana skäl innefattar tekniska eller rättsliga hinder för att genomföra tillträdet, risk för att Göteborg Energis nät, dess användare eller något allmänt intresse av särskild betydelse skadas, risk för att nätets drift äventyras, otillräckliga uppgifter från den tillträdande operatören som är nödvändiga för tillträdet och som den tillträdande operatören har tillgång till, intrång i tredje parts rättigheter eller andra förhållanden som gör att det är oskäligt att tillhandahålla tillträdet.

4. Om Göteborg Energi avser att avslå en operatörs begäran om tillträde enligt detta beslut ska Göteborg Energi utan dröjsmål skriftligen upplysa operatören om detta och ange skälen. Det åligger Göteborg Energi att visa att samtliga rimliga möjligheter att tillgodose en begäran är uttömda.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.1.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Enligt 5 kap. 16 § LEK får en SMP-operatör åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster.

De konkurrensproblem som en tillträdesskyldighet syftar till att motverka har beskrivits i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 8.4.1. I grunden handlar det om att en SMP-operatörs nätinфраstruktur i accessnätet utgör en flaskhalsresurs som det är svårt för andra operatörer att replikera. En skyldighet att tillhandahålla tillträde till nätinфраstrukturen har därför normalt ansetts vara nödvändig för att komma till rätta med de konkurrensproblem som kan uppstå om SMP-operatören vägrar att upplåta tillträde till sitt nät, och för att ge andra operatörer nödvändiga förutsättningar att träda in och konkurrera på slutkundsmarknaden.

Göteborg Energi har betydande marknadsinflytande på grossistmarknaden för lokalt tillträde till företagets fibernät som ansluter enfamiljshus och kan, som fastställs i avsnitt 3.3 i detta beslut, i betydande utsträckning agera oberoende av sina kunder.

Det tillträde till svartfiber som Göteborg Energi idag erbjuder grossistkunder för att kunna leverera bredbandstjänster över företagets nät är inte tillräckligt öppet och transparent för att uppnå en god konkurrenssituation på slutkundsmarknaden.

Genom en skyldighet att tillhandahålla lokalt tillträde kan andra operatörer ges en tydlig och förutsägbar möjlighet att använda sig av Göteborg Energis fiberaccessnät för att erbjuda elektroniska kommunikationstjänster, och därigenom möjliggöra konkurrens mellan tjänsteleverantörer på slutkundsmarknaden till nytta för slutanvändarna.

PTS anser därför att det behövs en skyldighet för att säkerställa att andra operatörer får lokalt tillträde till Göteborg Energis fibernät som ansluter enfamiljshus och kan använda det för att konkurrera om att leverera bredbandstjänster till slutanvändarna.

4.1.2 Val av tillträdesskyldighet

Fysiskt tillträde är den grundläggande tillträdesskyldigheten på marknaden för lokalt tillträde till fibernät. Under vissa omständigheter kan dock en virtuell tillträdesskyldighet vara mer lämplig (se vidare Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 8.4.1.2).

I det följande prövar PTS därför om det, med beaktande av aktuella marknadsförhållanden, finns skäl att ålägga Göteborg Energi en skyldighet om lokalt fysiskt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus och om det finns behov av en kompletterande skyldighet om lokalt virtuellt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus.

4.1.2.1 *En skyldighet om lokalt fysiskt tillträde till fibernät är den grundläggande tillträdesskyldigheten*

Med ett fysiskt tillträde får grossistkunderna full kontroll över vidareförädlingen av slutkundstjänsten och kan producera elektroniska kommunikationstjänster till slutanvändare med stor möjlighet till differentiering. Det innebär till exempel att grossistkunden själv kan välja kvalitetsparametrar för sina bredbandstjänster. Fysiskt tillträde bidrar också till att främja grossistkundernas investeringar i aktiv nätutrustning.

Göteborg Energis accessnät är en flaskhalsresurs som svårligen kan replikeras av andra operatörer. En skyldighet att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde är därför nödvändig för att göra det möjligt för tjänsteleverantörer att på en lågt förädlad nivå träda in på slutkundsmarknaden och konkurrera om att leverera bredbandstjänster i Göteborg Energis nät.

Det måste dock finnas en jämvikt mellan grossistkunders rätt att få tillträde till nätdelar som är nödvändiga för att erbjuda bredbandstjänster till slutanvändarna och nätägarens rätt att utnyttja sin infrastruktur för egen del. Det är därför viktigt att tillträdet omfattning inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med förhandsregleringen och LEK, dvs. att uppnå en hållbar konkurrenssituation.

Även om Göteborg Energis affärsmodell innebär att företaget redan idag hyr ut svartfiber innebär ett åläggande av en skyldighet att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde till företagets fibernät som ansluter enfamiljshus visserligen en inskränkning av möjligheten att förfoga över sin infrastruktur och medför kostnader. Inskränkningen och kostnaderna är dock begränsade eftersom åläggandet inte påverkar Göteborg Energis affärsmodell.

PTS bedömer sammantaget att en skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus är nödvändig och proportionell. PTS finner också att fördelarna för konkurrensen och slutanvändarna uppväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som skyldigheten medför. PTS bedömer inte att nätets funktion eller tekniska säkerhet äventyras till följd av denna skyldighet.¹¹

¹¹ Jfr prop. 2021/22:136, *Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation*, s. 200–201.

4.1.2.2 En skyldighet om lokalt virtuellt tillträde bedöms inte vara nödvändig

Möjligheterna att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde kan variera, beroende på hur fiberaccessnätet har byggts. Om det inte finns tillräckligt utrymme för att placera tillträdande operatörers aktiva utrustning i den lokala accessnoden, kan det innebära att det varken är tekniskt eller ekonomiskt möjligt att erbjuda lokalt fysiskt tillträde.

I vissa fall kan också tillhandahållandet av lokalt fysiskt tillträde kräva anpassningar som för med sig stora kostnader, vilket innebär att tillträdet inte blir kostnadseffektivt.

I sådana fall kan en skyldighet att tillhandahålla lokalt virtuellt tillträde till fibernät (eng. *Virtual Unbundled Local Access*, VULA) vara ett alternativ. En sådan tillträdesskyldighet kan även behövas om nätet är byggt med en s.k. punkt-till-multipunktstruktur (eng. *Passive Optical Network*, PON), något som dock förekommer i begränsad utsträckning i Sverige.

Göteborg Energi hyr ut svartfiber till enfamiljshus som motsvarar lokalt fysiskt tillträde och har uppgett att det finns plats för samlokalisering i tillträdespunkterna. Göteborg Energi äger vidare inte någon aktiv utrustning och har inte heller enligt avtal uppdragit åt externa operatörer att vara kommunikationsoperatörer. Företagets verksamhet är begränsad till att enbart hyra ut svartfiber till sina grossistkunder.

Mot denna bakgrund bedömer PTS sammantaget att det inte är nödvändigt och proportionellt att ålägga Göteborg Energi en skyldighet att tillhandahålla VULA.

4.1.2.3 Slutsatsen om en lämplig tillträdesskyldighet

Mot bakgrund av det ovan anförda är det PTS bedömning att en skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus är nödvändig och proportionell för att säkerställa att andra operatörer på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kan använda Göteborg Energis fiberaccessnät för att konkurrera om att tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändarna. En skyldighet att tillhandahålla VULA vore däremot inte nödvändig eller proportionell.

4.1.3 Omfattning av skyldigheten

Skyldigheten att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde innebär att Göteborg Energi ska lämna tillträde i vissa punkter i nätet, så att tillträdet begränsas till vad som krävs för att en operatör ska kunna använda resurserna för att konkurrera effektivt på slutkundsmarknaden.

För att ett lokalt fysiskt tillträde ska vara ändamålsenligt och kunna bidra till målet om ökad konkurrens mellan tjänsteleverantörer, måste minst två grossistkunder kunna få tillträde från respektive tillträdespunkt i nätet. Annars finns risk för att det reglerade tillträdet inte bidrar till effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden.

PTS bedömer att Göteborg Energi vid varje rimlig begäran från en annan operatör, ska tillhandahålla fysiskt tillträde till befintligt fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus. Tillträdet ska avse den fysiska förbindelsen i form av ett fiberpar eller en enkelfiber som förbinder tillträdespunkten och anslutningspunkten hos slutanvändaren.

Tillträde till fiberaccessnät sker i den optiska distributionsramen (ODF)¹² som är placerad i den berörda produktionslokalen. Med produktionslokal avses det utrymme där ODF är placerad, vilket även kan vara ett teknikskåp.

Det kan förekomma att den sista nätsträckan fram till anslutningspunkten hos slutanvändaren består av ett områdesnät som inte ägs av Göteborg Energi. I dessa fall ska tillträdet i stället avse Göteborg Energis förbindelse fram till den anslutningspunkt där Göteborg Energis nät ansluter till områdesnätet.

Göteborg Energi ska därmed tillhandahålla fysiskt tillträde till fiberaccessnät inom ett upptagningsområde för en produktionslokal i och mellan följande punkter:

- en ODF i berörd produktionslokal
- anslutningspunkten hos slutanvändaren, eller motsvarande anslutningspunkt i Göteborg Energis nät.

Om Göteborg Energi väljer att tillhandahålla tillträde för andra operatörer i en särskild anordnad ODF för detta syfte, ska denna vara belägen i direkt anslutning till de punkter där Göteborg Energi har ålagts att tillhandahålla tillträde.

4.1.3.1 Särskilt om rimlig begäran om tillträde

Det följer av tillträdesskyldigheten att lokalt fysiskt tillträde ska lämnas vid varje rimlig begäran. För att förutsägbarhet och tydlighet ska uppnås finns det därför skäl att i aktuell skyldighet föreskriva vissa generella kriterier för när en begäran är att betrakta som rimlig.

¹² Eng. *Optical Distribution Frame*.

Göteborg Energi får bara neka en begäran om tillträde om det finns objektiva godtagbara skäl och måste alltid motivera varför det inte är möjligt att gå in på en begäran till mötes. Härigenom begränsas Göteborg Energis möjligheter att förhindra tillträdande operatörer från att effektivt konkurrera på slutkundsmarknaden genom att utan närmare motivering avslå en begäran om tillträde eller hänvisa tillträdande operatörer till Göteborg Energis kommunikationsoperatörslösning. PTS bedömer att det finns anledning att i skyldigheten om tillträde på detta sätt tydliggöra att Göteborg Energi som huvudregel ska bevilja tillträde, och att det är Göteborg Energi som, för att kunna neka tillträde, måste ange vilka objektiva skäl som motiverar ett avslag av begäran.

Det kan i ett enskilt fall finnas objektiva godtagbara skäl att inte medge leverans av lokalt tillträde när:

- det finns tekniska eller rättsliga hinder för att genomföra tillträdet
- det finns en risk för att Göteborg Energis nät, dess användare eller något allmänt intresse av särskild betydelse skadas
- det finns en risk för att nätets drift äventyras
- Göteborg Energi har fått otillräckliga uppgifter från den tillträdande operatören som är nödvändiga för tillträdet och som den tillträdande operatören har tillgång till
- det skulle utgöra ett intrång i tredje parts rättigheter
- det föreligger andra förhållanden som gör att det är oskäligt att tillhandahålla tillträdet.

Om Göteborg Energi avser att avslå en operatörs begäran om tillträde, ska företaget utan dröjsmål skriftligen upplysa operatören om detta. Göteborg Energi ska också ange skälen till att begäran inte kan tillmötesgå och lämna sådan information att den tillträdande operatören kan avgöra om denne kan vidta åtgärder för att tillträde ska kunna tillhandahållas. Det åligger Göteborg Energi att visa att samtliga rimliga möjligheter att tillgodose en begäran är uttömda.

4.1.3.2 Begreppet "tillträde enligt detta beslut"

Begreppet "tillträde enligt detta beslut" avser tillträde till fiberaccessnät, tillträde till samlokalisering och tillhörande faciliteter, tillträde till backhaul-förbindelse, operatörsbyte, tillträde till stödsystem och tillgång till information enligt skyldigheterna 1–6.

4.2 Skyldighet att tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra fysiskt tillträde till fiberaccessnät, vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter enligt punkterna 2–4.
2. Göteborg Energi ska möjliggöra anslutning av tillträdande operatörers utrustning genom att erbjuda:
 - a. tillträde till och plats i berörda produktionslokaler
 - b. gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter, till exempel kraft, kyla och ventilation
 - c. tillträde till ledning
 - d. tillträde till annat som krävs för att den tillträdande operatören ska kunna realisera tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt.
3. Göteborg Energi ska möjliggöra att samlokaliserade operatörer i rimlig omfattning kan dra in ledning för anslutning till samlokaliserad utrustning för backhaul-ändamål.
4. Om Göteborg Energi avvecklar en produktionslokal ska berörda samlokaliserade operatörer ges möjlighet att flytta till de produktionslokaler där Göteborg Energi avser att ansluta sin aktiva utrustning.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.2.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Enligt 5 kap. 16 § p. 6 LEK får en SMP-operatör åläggas att erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter.

Som beskrivits i Bilaga 1, Marknadsanalys, avsnitt 8.4.1.1, avser ”tillhörande facilitet” enligt 1 kap. 7 § LEK en anordning, funktion eller något annat som har samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten.

En skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla lokalt fysiskt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus är inte ändamålsenlig om inte övriga delar som behövs för att kunna använda tillträdet på ett effektivt sätt också omfattas av en skyldighet. För de tillträdande operatörerna är tillträde till vissa tillhörande faciliteter en förutsättning för att kunna erbjuda slutkundstjänster till konkurrenskraftiga villkor.

De tillhörande faciliteter som främst anses vara nödvändiga för en tillträdande operatör är samlokalisering i Göteborg Energis produktionslokaler och andra möjligheter till gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter, till exempel tillgång till kraft, kyla och ventilation. Tillträdande operatörer ansluter vid lokalt fysiskt tillträde egen aktiv utrustning till fiberaccessnätet och denna utrustning behöver placeras i anslutning till tillträdespunkten.

Göteborg Energi har som ägare av fiberaccessnät egna produktionslokaler där placering av aktiv utrustning och sammankoppling av olika förbindelser kan ske. Det är inte ekonomiskt hållbart att tillträdande operatörer i motsvarande utsträckning som Göteborg Energi anlägger egna produktionslokaler för placering av aktiv utrustning.

En vägran från Göteborg Energi att erbjuda samlokalisering och annat gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter skulle riskera att medföra att tillträdesskyldigheten blir mindre effektiv och leda till etableringshinder som kan minska nyttan med regleringen. Konkurrensen skulle därmed riskera att hindras eller snedvridas till skada för slutanvändarna.

En mindre ingripande åtgärd, där Göteborg Energi endast skulle bli skyldigt att tillhandahålla tillträde till fiberaccessnät till enfamiljshus, utan samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter, skulle medföra onödiga investeringskostnader för tillträdande operatörer. Kostnaderna skulle minska möjligheterna för tillträdande operatörer att konkurrera effektivt på slutkundsmarknaden. En sådan mindre restriktiv åtgärd, dvs. tillträde till accessnätet utan samlokalisering, utgör därför inte ett lämpligt alternativ för att uppnå målsättningen om effektiv konkurrens.

Vad gäller avvägningen mellan det intrång som en skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter innebär, och vinsterna för konkurrensen på slutkundsmarknaden, bedömer PTS att ett åläggande av den aktuella skyldigheten inte är omotiverat inskränkande för Göteborg Energi.

Därutöver blir inskränkningen i egendomsskyddet mildrad, dels eftersom Göteborg Energi har rätt att få ersättning för tillhandahållande av samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter, dels eftersom företaget har möjlighet att avslå en begäran om ett sådant tillträde i det fall det vore orimligt att tillhandahålla det.

Mot denna bakgrund gör PTS bedömningen att det är såväl nödvändigt som proportionellt att ålägga Göteborg Energi aktuell skyldighet att tillhandahålla samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter.

PTS anser vidare att de fördelar som skyldigheten medför för konkurrensen och slutanvändarna uppväger det intrång i Göteborg Energis äganderätt och verksamhet som skyldigheten medför, och att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet med förhandsregleringen och de positiva effekterna på konkurrensen i detta avseende.

4.2.2 Omfattning av skyldigheten

4.2.2.1 Anslutning av tillträdande operatörers utrustning

Samlokaliseringsskyldigheten omfattar tillträde till och plats i Göteborg Energis produktionslokaler, inklusive gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter, till exempel tillgång till kraft, kyla och ventilation. Tillträdet omfattar även tillträde till ledning samt tillträde till annat som krävs för att den tillträdande operatören ska kunna realisera tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt.

Skyldigheten innebär att de tillträdande operatörerna måste kunna placera aktiv utrustning i Göteborg Energis produktionslokaler för att ansluta sig till fiberaccessnätet i fråga. Göteborg Energi måste också ge samlokaliserade operatörer möjlighet att montera ned sin utrustning.

En samlokaliserad operatör som fått tillträde till Göteborg Energis produktionslokal ska kunna använda sin del av lokalen på ett sätt som möjliggör en så kostnadseffektiv produktion av tjänster som möjligt. För detta krävs att operatörer som samlokaliserar i samma produktionslokal ges möjlighet att installera nödvändig utrustning och ledningar i Göteborg Energis produktionsutrymme. Därutöver behöver de samlokaliserade operatörerna kunna dela på förbindelser och få möjlighet att sammankoppla sin utrustning i samlokaliseringsutrymmet.

Göteborg Energi får endast neka begäran om samlokalisering och annat tillträde till tillhörande faciliteter om företaget kan visa att det föreligger objektiva godtagbara skäl för detta (se vidare avsnitt 4.1.3.1 ovan). Att Göteborg Energi reserverar utrymme för samlokalisering för att senare kunna inplacera egen utrustning, utgör inte ett objektiva godtagbart skäl att neka andra operatörer samlokalisering.¹³

¹³ Jfr PTS beslut den 24 maj 2005 om föreläggande mot TeliaSonera gällande samlokalisering i telestation, dnr 04-14965.

4.2.2.2 *Indragning av ledning för backhaul-ändamål*

PTS bedömer att Göteborg Energi ska åläggas en skyldighet att möjliggöra att samlokaliserade operatörer i rimlig omfattning kan dra in ledning för anslutning till samlokaliserad utrustning i Göteborg Energis produktionslokaler, när detta sker för backhaul-ändamål.

Enligt PTS bedömning är en sådan skyldighet en lämplig åtgärd dels för att främja effektiv konkurrens, dels för att främja nätinvesteringar. Det är till fördel för både investeringsklimatet och konkurrensen på grossistmarknaden om andra operatörer än Göteborg Energi kan tillhandahålla backhaul-förbindelse från Göteborg Energis produktionslokaler, när det finns förutsättningar för detta. Samlokaliserade operatörer ska därmed ha möjlighet att ansluta en egen backhaul-förbindelse eller en backhaul-förbindelse från någon annan nätägare än Göteborg Energi.

Skyldigheten att möjliggöra indragning av samlokaliserade operatörers eller andra nätägares ledningar för backhaul-ändamål är, enligt PTS bedömning, inte särskilt betungande för Göteborg Energi. Göteborg Energi ska göra det möjligt, dvs. medverka till och inte förhindra, att den samlokaliserade operatören kan ansluta sin utrustning till en backhaul-förbindelse som Göteborg Energi inte kontrollerar.

4.2.2.3 *Samlokalisering i annan produktionslokal*

Om Göteborg Energi avvecklar en produktionslokal kan det innebära att de samlokaliserade operatörerna inte längre kan tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändare i den aktuella produktionslokalens upptagningsområde. För att förhindra avbrott i leveranser av bredbandstjänster till befintliga slutanvändare måste Göteborg Energi ge de samlokaliserade operatörerna möjlighet att samlokalisera i en annan produktionslokal, förutsatt att Göteborg Energi avser att använda en annan produktionslokal för sin egen aktiva utrustning. PTS anser därför att det är lämpligt att de samlokaliserade operatörerna får samlokalisera sig i den produktionslokal där Göteborg Energi avser att ansluta sin aktiva utrustning.

4.3 **Skyldighet att tillhandahålla backhaul-förbindelse**

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra fysiskt tillträde till fiberaccessnät, vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla tillträde till en backhaul-förbindelse.
2. Göteborg Energi ska tillhandahålla backhaul-förbindelsen i första hand genom svartfiber och i andra hand genom optisk våglängd eller digital förbindelsekapacitet.

3. Backhaul-förbindelsen ska sträcka sig från den tillträdande operatörens samlokaliserade utrustning till en punkt inom en radie av högst 50 km där avlämning för transport till den tillträdande operatörens eget nät kan ske.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.3.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Enligt 5 kap. 16 § LEK får en SMP-operatör åläggas en skyldighet att tillhandahålla tillträde till nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan bland annat avse att SMP-operatören ska ge någon annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter.

Med backhaul-förbindelse avses den förbindelse som sammanbinder den samlokaliserade operatörens utrustning i Göteborg Energis produktionslokal med operatörens tjänstenät.

Göteborg Energi har i störst utsträckning backhaul-förbindelser från de produktionslokaler som kan bli föremål för samlokalisering enligt detta beslut. För en operatör som bedriver verksamhet på slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster baserat på lokalt fysiskt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus kan det vara nödvändigt att samlokalisera i ett stort antal produktionslokaler. I den mån Göteborg Energi har tillgång till backhaul-förbindelser är det en effektiv lösning att tillträdande operatörer får tillträde till dessa, snarare än att i varje enskilt fall anlägga egen backhaul.

Syftet med att ålägga Göteborg Energi en skyldighet att tillhandahålla tillträde till backhaul-förbindelser är bland annat att skapa förutsättningar för tillträdande operatörer att på ett effektivt sätt kunna etablera sig och konkurrera på slutkundsmarknaden. Tillträdande operatörer som köper lokalt fysiskt tillträde av Göteborg Energi och samlokaliserar i Göteborg Energis produktionslokaler måste antingen själva anlägga parallell fiber för backhaul-förbindelser från samtliga dessa produktionslokaler eller hyra sådana förbindelser.

Den aktuella skyldigheten ger därmed de tillträdande operatörerna ökad flexibilitet genom att möjliggöra ett val mellan dessa alternativ. Det bedöms dock inte vara ekonomiskt hållbart för tillträdande operatörer att i hög utsträckning själva anlägga backhaul-förbindelser. En vägran från Göteborg Energi att tillhandahålla backhaul-förbindelser till samlokaliserade operatörer kan därför riskera att göra tillträdesskyldigheten verkningslös.

Att säkerställa tillgång till effektiva backhaul-lösningar har även lyfts fram av Berec¹⁴, vars rekommendationer PTS ska beakta. Berec har framhållit att regleringsmyndigheterna, inom ramen för regleringen av accessnätmarknaderna, bör se till att det finns möjlighet till sådana lösningar.¹⁵

Behovet av att säkerställa tillgång till backhaul-förbindelser har även behandlats i domstol. Kammarrätten i Stockholm har prövat om en sådan skyldighet ska anses vara proportionell och uttalat att en skyldighet om att ge tillträde till backhaul-förbindelse, på en marknad för tillträde till nätinфраstruktur, är nödvändig och rimlig för att tillträdande operatörer ska kunna erbjuda slutkundstjänster på konkurrenskraftiga villkor, och därmed förenlig med kravet på proportionalitet i LEK.¹⁶ Enligt PTS uppfattning har det inte skett några kommersiella eller tekniska förändringar som föranleder myndigheten att göra en annan bedömning.

PTS anser mot denna bakgrund att det måste säkerställas att samlokaliserade operatörer kan erhålla backhaul-förbindelse från Göteborg Energi, i den utsträckning sådan finns tillgänglig. I annat fall kan inte skyldigheten om fysiskt tillträde till fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus få avsedd verkan. En skyldighet om att Göteborg Energi ska ge tillträde till backhaul-förbindelser är därmed nödvändig och proportionell för att främja hållbar konkurrens.

PTS finner att möjligheterna att effektivt realisera lokalt fysiskt tillträde som möjliggörs genom den aktuella skyldigheten, överväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som skyldigheten medför. Skyldigheten kan inte utformas på ett mindre ingripande sätt för att på ett motsvarande sätt tillgodose syftet med regleringen.

4.3.2 Omfattning av skyldigheten

Skyldigheten innebär att Göteborg Energi, för att möjliggöra fysiskt tillträde till fiberaccessnät, ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till backhaul-förbindelse, genom att i första hand tillhandahålla tillträde till svartfiber. Om Göteborg Energi inte har möjlighet att tillhandahålla en sådan passiv fiberförbindelse, ska tillträdet i stället realiseras genom tillhandahållande av optisk våglängd eller digital förbindelsekapacitet. Skyldigheten gäller Göteborg Energis befintliga fiberförbindelser.

¹⁴ Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation.

¹⁵ Se Berecs gemensamma ståndpunkt *Common Position on best practice in remedies on the market for wholesale (physical) network infrastructure access (including shared or fully unbundled access) at a fixed location imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market*, BoR (12) 127, s. 7.

¹⁶ Kammarrätten i Stockholm, mål nr 1724-13, deldom den 24 februari 2014, s. 29.

En rimlig begäran om tillträde till backhaul-förbindelse bör endast innefatta förbindelselängder som ger den samlokaliserade operatören möjlighet att nå det egna tjänstenätet. Enligt PTS bedömning är förbindelselängder som är upp till högst 50 km så pass långa att den samlokaliserade operatören kan nå det egna eller alternativa leverantörers tjänstenät, men samtidigt så korta att regenerering av den optiska signalen inte är nödvändig. Det är lämpligt att backhaul-förbindelser i form av optisk våglängd eller digital förbindelsekapacitet omfattas av samma längdbegränsning.

PTS gör bedömningen att 50 km är en lämplig högsta förbindelselängd. En rimlig begäran om tillträde till backhaul-förbindelser innefattar därför tillträde till en förbindelse från den tillträdande operatörens samlokaliserade utrustning till en punkt inom en radie av högst 50 km där avlämning för transport till operatörens eget nät kan ske.

4.4 Skyldighet att tillhandahålla operatörsbyte

1. Göteborg Energi ska vid varje rimlig begäran från en tillträdande operatör tillhandahålla operatörsbyte.
2. Göteborg Energi ska möjliggöra att operatörsbyte kan ske utan dröjsmål för slutanvändaren och utan att den tillträdande operatörens relation till slutanvändaren i övrigt påverkas.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.4.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Operatörsbyte är en tjänst som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster enligt 5 kap. 16 § första stycket p. 9 LEK.

För att konkurrensen på slutkundsmarknaden ska fungera krävs att slutanvändarna har möjlighet att byta operatör på ett effektivt sätt. Om slutanvändarna får minskade incitament att byta operatör på grund av att en SMP-operatör försvårar operatörsbyten, kan detta i förlängningen leda till en försämrad konkurrenskraft för operatörer som köper tillträde till fiberaccessnät samt ett försämrat utbud för slutanvändarna.

Utan skyldigheten att tillhandahålla operatörsbyte finns en risk att Göteborg Energi i egenskap av nätägare skulle försvåra sådana byten. Detta kan exempelvis ske genom att en anslutning tillgängliggörs på ett sådant sätt att ett eventuellt operatörsbyte kräver onödigt omfattande arbete. Det kan också ske med sådan fördröjning som skapar onödigt långa avbrott i slutanvändarens tjänsteleverans, vilket i sin tur kan minska slutanvändarnas vilja att byta operatör. PTS anser därför att det finns skäl att ålägga Göteborg Energi en skyldighet om att vid varje rimlig begäran tillhandahålla operatörsbyten för att skapa förutsättningar för effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden.

PTS bedömer att behovet av skyldigheten om operatörsbyte uppväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som skyldigheten ger upphov till, och att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende. PTS anser därför att det är nödvändigt och proportionellt att ålägga Göteborg Energi denna skyldighet.

4.4.2 Omfattning av skyldigheten

För att den aktuella skyldigheten ska uppfylla sitt syfte är det nödvändigt att Göteborg Energi genomför operatörsbyten utan att det i samband med bytet uppstår dröjsmål för slutanvändaren samt att operatörsbytet inte påverkar den tillträdande operatörens relation till slutanvändaren i övrigt.

Skyldigheten att tillhandahålla operatörbyten utan dröjsmål innebär att Göteborg Energi inte får tillämpa rutiner eller ställa krav på tillträdande och frånträdande operatörer som skulle kunna förhindra ett snabbt och effektivt operatörsbyte.

PTS anser att Göteborg Energi som huvudregel ska genomföra operatörsbyte omgående så snart en begäran kommit in. Vid bedömningen av vad som utgör ett operatörsbyte utan dröjsmål kan ledning hämtas från 7 kap. 18 § LEK, som riktar sig till tjänsteleverantörer. Enligt denna bestämmelse ska den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den utsträckning det är tekniskt genomförbart, samt att avbrott i tjänsten under bytet inte får överstiga en arbetsdag.¹⁷

¹⁷ Se även 3 § andra stycket i PTS föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2022:5) om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst av den 27 maj 2022. Där framgår det bland annat att vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst enligt 7 kap. 18 § LEK, ska tillhandahållarna – både den mottagande och den överlämnande – inte försena eller missbruka bytesförfarandet.

Enligt 7 kap. 13 § LEK får den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster i avtal med en konsument inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad.¹⁸ PTS bedömer därför att det inom ramen för skyldighetsbeslutets krav på operatörsbyten utan dröjsmål är möjligt att ta hänsyn till uppsägningstider på upp till en månad för konsumenttjänster.¹⁹

För att förhindra onödig nedkoppling av bredbandstjänster till slutkunden, till följd av exempelvis oetiska försäljningsmetoder, anser PTS att Göteborg Energi vid operatörsbyte får ställa krav på att den tillträdande operatören ska uppvisa någon form av underlag, exempelvis ett avtal med slutkunden och en vilja från slutkunden att genomföra ett operatörsbyte på den aktuella förbindelsen. Ett annat krav kan vara att den tillträdande operatören vid lokalt fysiskt tillträde har vidtagit de förberedelser som krävs för att kunna koppla in den aktuella fiberförbindelsen i sin aktiva utrustning. Kraven får dock inte innebära att Göteborg Energi ställer krav på att den tillträdande operatören måste visa fullmakt från den frånträdande operatören om att operatörsbyte ska ske. Detta eftersom operatörsbytet då skulle bli beroende av frivillig medverkan från den frånträdande operatören.²⁰

4.5 Skyldighet att tillhandahålla stödsystem

1. Göteborg Energi ska, för att möjliggöra tillträde enligt detta beslut, tillhandahålla tillträde till effektiva stödsystem för beställning, leverans, underhåll, felavhjälpning, support och fakturering.

Stödsystemen ska innehålla sådana affärsrelaterade funktioner och administrativa rutiner, som behövs för att tillträdande operatörer ska kunna använda stödsystemen på ett kostnadseffektivt sätt i relation till såväl Göteborg Energi som slutanvändare.

2. Göteborg Energi ska tillhandahålla en sökfunktion där de tillträdande operatörerna kan få information om förbindelsenummer, i kombination med adressuppgifter, för att säkerställa effektiva tillträden och operatörsbyten. Sökfunktionen ska fungera oavsett vilken av de ovanstående informationsindikatorerna som den tillträdande operatören har tillgång till.

¹⁸ I lagens förarbeten motiverar regeringen bestämmelsen bland annat med att en förkortad uppsägningstid kan öka konkurrensen något. Regeringen uttalar vidare att det, för att konsumenterna ska få största möjliga nytta av den snabba teknik- och marknadsutvecklingen, behöver bli lättare och gå snabbare att välja och byta abonnemang för bland annat bredband. Se prop. 2013/14:79, *Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster*, s. 13 och 15.

¹⁹ Jfr PTS beslut om underrättelse den 30 mars 2017, dnr 16-7334-14.

²⁰ PTS beslut om föreläggande den 28 juni 2018, dnr 16-7334-46.

3. Göteborg Energi ska tillgodose tillträdande operatörers behov av korrekt information i stödsystemen och hålla den information som Göteborg Energi ansvarar för uppdaterad.

Göteborg Energi ska även vid rimlig begäran från en tillträdande operatör, genomföra nödvändiga uppdateringar och ändringar av informationen.

4. Göteborg Energi ska tillhandahålla tillträdande operatörer all den information som behövs för att de ska kunna använda Göteborg Energis stödsystem på ett kostnadseffektivt sätt och vid behov utveckla eller anpassa sina egna stödsystem och interna rutiner.
5. Vid avbrott eller fel i stödsystemen ska Göteborg Energi utan dröjsmål vidta de åtgärder som behövs för effektiv hantering av tillträde enligt detta beslut.
6. Om Göteborg Energi planerar att genomföra ändringar i stödsystemen som kan innebära större anpassningar av de tillträdande operatörernas egna stödsystem, ska Göteborg Energi informera berörda operatörer i rimlig tid innan ändringarna genomförs.

Innan sådana ändringar genomförs ska Göteborg Energi också ge tillträdande operatörer tillgång till nödvändig information och tillräcklig tid för att genomföra nödvändiga verksamhets- och systemanpassningar.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.5.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Enligt 5 kap. 16 § första stycket p. 5, 8 och 9 LEK får en SMP-operatör förpliktas att bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet mellan tjänster. SMP-operatören får vidare förpliktas att erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster samt erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster. Beslut om skyldigheter får enligt 5 kap. 16 § andra stycket LEK förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift.

Det är alltså möjligt att ålägga Göteborg Energi en skyldighet att tillhandahålla tillträde till stödsystem samt att föreskriva på vilka villkor detta ska ske.

Skyldigheten att tillhandahålla effektiva stödsystem syftar till att tillträdande operatörer ska kunna tillgodogöra sig tillträde till fiberaccessnät och tillhörande faciliteter.

En avsaknad av effektiva stödsystem innebär att tillträdande operatörers hantering av tillträde kan antas försvåras och fördyras i sådan omfattning att det blir mindre kommersiellt intressant att tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändarna via tillträde till Göteborg Energis fiberaccessnät.

Om tillträdande operatörer inte har tillgång till effektiva stödsystem innebär det dessutom en konkurrensnackdel för dem, eftersom deras möjlighet att tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändare med hög tillförlitlighet och funktionalitet då kan försämrats. Slut användarnas möjlighet och incitament att byta tjänsteleverantör kan försämrats om det inte finns effektiva rutiner och processer för beställning och leverans hos nätägaren. Detta kan i sin tur kan påverka förutsättningarna för effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden.

PTS bedömer därför att det är nödvändigt och proportionellt att ålägga Göteborg Energi en skyldighet att tillhandahålla stödsystem med vissa krav på funktionalitet och service.

PTS gör sammantaget bedömningen att denna skyldighet behövs för att kunna använda tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt. PTS bedömer också att det inte är möjligt att utforma skyldigheten på ett mindre ingripande sätt för att uppnå ändamålet med förhandsregleringen och LEK om en hållbar konkurrenssituation samt att behovet av skyldigheten uppväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som skyldigheten ger upphov till.

4.5.2 Omfattning av skyldigheten

4.5.2.1 Göteborg Energis stödsystem ska vara effektiva

Med stödsystem avses i detta beslut de system, processer och rutiner som Göteborg Energi använder för att hantera beställning, leverans, underhåll, felavhjälpning, support och fakturering av tillträde enligt detta beslut.

För att underlätta de tillträdande operatörernas användning av Göteborg Energis stödsystem är det nödvändigt att stödsystemen är effektiva. Stödsystemen ska därför innehålla sådana affärsrelaterade funktioner och administrativa rutiner som behövs för att de tillträdande operatörerna ska kunna tillgodogöra sig tillträde till Göteborg Energis fiberaccessnät för att producera bredbandstjänster på ett kostnadseffektivt sätt.

Stödsystemen kan vara helt eller delvis automatiserade, men kan även bestå av manuella processer eller rutiner. Skyldigheten att tillhandahålla stödsystem innebär inte krav på en viss teknisk utformning eller grad av automatisering, utan stödsystemen ska vara ändamålsenliga för att möjliggöra tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt.

4.5.2.2 Göteborg Energi ska tillhandahålla sökfunktion som underlättar tillträde och operatörsbyte

För att underlätta effektiva tillträden och operatörsbyten är det nödvändigt att tillträdande operatörer ges möjlighet att identifiera och matcha förbindelser. Göteborg Energi ska därför tillhandahålla en sökfunktion genom sitt stödsystem som möjliggör sökning på förbindelsenummer, i kombination med adressuppgifter (inklusive lägenhetsnummer). Sökfunktionen ska fungera oavsett vilken av de ovanstående informationsindikatorerna som grossistkunden har tillgång till.

4.5.2.3 Göteborg Energi ska tillgodose de tillträdande operatörernas behov av uppdaterad information i stödsystemen

För att grossistkunderna ska få tillgång till uppdaterad information om exempelvis tillgängliga anslutningar för att kunna planera och använda tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt, är det nödvändigt att Göteborg Energi säkerställer att informationen i stödsystemen är korrekt. Göteborg Energi ska därför vara skyldigt att hålla den information som företaget ansvarar för i stödsystemen uppdaterad.

För att informationshanteringen ska fungera effektivt är det också nödvändigt att grossistkunderna har möjlighet att begära uppdateringar av viss information i Göteborg Energis stödsystem, exempelvis information om adresser till de slutanvändare som grossistkunderna säljer bredbandstjänster till. Grossistkunderna bör i detta avseende ha möjlighet att begära nödvändiga uppdateringar och ändringar av informationen i stödsystemen, som Göteborg Energi ska genomföra förutsatt att begäran är rimlig.

4.5.2.4 *Göteborg Energi ska tillgängliggöra nödvändig information om stödsystemen*

Det är vidare nödvändigt att Göteborg Energi tillhandahåller information om sina stödsystem i form av dokumentation, manualer, programvaruspecifikationer och liknande beskrivningar för att grossistkunder ska kunna använda systemen på ett kostnadseffektivt sätt. Informationen ska ge grossistkunderna möjlighet att exempelvis utbilda sin personal, ta fram interna rutiner och vid behov utveckla eller anpassa sina egna stödsystem för att kunna tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt.

4.5.2.5 *Göteborg Energi ska ha en beredskap för att åtgärda fel och avbrott i stödsystemen*

Fel eller avbrott i Göteborg Energis stödsystem kan innebära att tillträdande operatörer inte kan tillgodogöra sig tillträde till Göteborg Energis fiberaccessnät enligt detta beslut. För att förhindra detta ska Göteborg Energi ha en beredskap för att utan dröjsmål vidta åtgärder som är nödvändiga för att grossistkunderna fortfarande ska kunna få tillträde till fiberaccessnäten och tillhörande faciliteter i så stor utsträckning som möjligt.

4.5.2.6 *Göteborg Energi ska informera de tillträdande operatörerna vid ändringar i stödsystemen*

Ändringar i stödsystemen kan i vissa fall påverka de tillträdande operatörernas produktion och leverans av bredbandstjänster samt medföra kostnader eller andra olägenheter för dessa operatörer.

Om Göteborg Energi planerar att genomföra ändringar av stödsystemen som kan leda till större anpassningar av de tillträdande operatörernas egna stödsystem ska Göteborg Energi därför informera dem i rimlig tid innan ändringarna genomförs för att undvika påverkan på produktionen och leveransen av bredbandstjänster.

Vad som utgör rimlig tid bör bedömas med hänsyn till ändringarnas art och omfattning samt i vilken utsträckning de tillträdande operatörernas stödsystem påverkas. Informationen ska i vart fall lämnas i sådan tid att de tillträdande operatörerna ges reell möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att anpassa sina stödsystem.

När Göteborg Energi föreslagit ändringar är det enligt PTS bedömning också nödvändigt att de tillträdande operatörerna ges tillräckligt mycket information och tid för att kunna genomföra nödvändiga verksamhets- och systemanpassningar.

4.6 Skyldighet att tillhandahålla information

1. Göteborg Energi ska på begäran av tillträdande operatörer utan dröjsmål tillhandahålla information som operatörerna behöver för tillträde enligt detta beslut.

Göteborg Energi ska åtminstone tillhandahålla information om:

- a. adresser för tillträdes-, överlämnings- och anslutningspunkterna, samt uppgifter om förbindelsernas längd
 - b. vilka befintliga förbindelser som är tillgängliga för tillträde
 - c. produktionslokaler innefattande tillgängligt utrymme, tillgänglig kapacitet och uppgift om eventuella etablerings- och samlokaliseringshinder
 - d. nyanlagd fiber till slutkundsadresser vid den tidpunkt då Göteborg Energi lämnat en beställningsbekräftelse på en godkänd order eller motsvarande, inklusive information om slutkundsadresser som beställt fiberanslutning men där leverans av fiberanslutning ännu inte har skett.
2. Göteborg Energi ska även tillhandahålla information till befintliga grossistkunder avseende planerat underhåll, driftstörningar och fel samt förändringar i befintliga nät.

Göteborg Energi ska informera om planerade nätförändringar som kan påverka befintliga grossistkunders tekniska utrustning som behövs för att realisera tillträde enligt detta beslut i rimlig tid innan förändringen ska genomföras.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 16 §§ LEK.

4.6.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

PTS möjlighet att ålägga en SMP-operatör att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter är relativt vid. Mot denna bakgrund finns det enligt PTS skäl att med stöd av 5 kap. 16 § LEK ålägga Göteborg Energi en skyldighet att tillhandahålla sådan information som behövs för att det ska vara möjligt för andra operatörer att tillgodogöra sig sådant tillträde.

Skyldigheten att tillhandahålla information är viktig och nödvändig eftersom den ger tillträdande operatörer möjligheter att tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut på ett effektivt sätt. Dessutom bidrar skyldigheten till en ökad förutsägbarhet för

de tillträdande operatörerna. Till exempel måste tillträdande operatörer kunna planera sin verksamhet vad gäller investeringar. En tillträdande operatör kan vara i behov av information för att kunna avgöra om det är möjligt att uppnå tillräcklig lönsamhet för att etablera sig i ett område. En skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla specificerad information underlättar också avtalsförhandlingar om tillträde mellan parterna, vilket möjliggör att tillträden till Göteborg Energis nät kan ske så smidigt som möjligt.

Beslutet att ålägga Göteborg Energi den aktuella skyldigheten är ägnat att tillgodose ändamålet med förhandsregleringen och LEK om att uppnå en hållbar konkurrenssituation. Det intrång i Göteborg Energis verksamhet som den aktuella skyldigheten medför uppvägs av tillträdande operatörers behov av all nödvändig information som gör att de kan konkurrera effektivt på slutkundsmarknaden. PTS finner därför att fördelarna för konkurrensen och slutanvändarna uppväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som skyldigheten medför.

Sammantaget anser PTS att en skyldighet för Göteborg Energi att tillhandahålla specificerad information på vissa villkor behövs för att främja smidiga och effektiva tillträden, och därmed hållbar konkurrens, samt för att underlätta tillträdande operatörers investeringar.

4.6.2 Omfattning av skyldigheten

4.6.2.1 Information på begäran av tillträdande operatörer

Skyldigheten att tillhandahålla information gäller bland annat sådan information som en tillträdande operatör har behov av i samband med tillträde. Informationen kan avse uppgifter som behövs för att kunna planera etableringar, utforma marknadsföring och genomföra beställningar. Den information som en tillträdande operatör framför allt kan behöva med anledning av ovan är den information som anges i punkt 1 i skyldigheten.

PTS beaktar att skyldigheten kan komma att omfatta uppgifter som är känsliga ur säkerhetssynpunkt, eller i övrigt är av känslig karaktär. Skyldigheten gäller dock endast i relation till tillträdande operatörer och förutsätter att informationen kan tillhandahållas på ett sätt som är förenligt med tillämplig lagstiftning inom bland annat säkerhets- och dataskyddsområdet.

För att tillträdande operatörer ska kunna erbjuda bredbandstjänster till slutanvändare måste de begära tillträde som möjliggör anslutning till en specifik slutkundsadress. Med adressinformation avses gatuadress och nummer, postnummer, ort och i förekommande fall lägenhetsnummer.

Eftersom tillträdande operatörer förväntas matcha slutanvändarens adressinformation med den adressinformation som Göteborg Energi använder i samband med beställningar, är det nödvändigt att Göteborg Energis adressinformation är korrekt och hålls uppdaterad. För att kunna tillhandahålla information om vilka befintliga förbindelser som är tillgängliga för tillträde ska Göteborg Energi även se till att informationen är uppdaterad på så sätt att enbart aktiva eller bokade abonnentledningar framstår som upptagna.

Skyldigheten att tillhandahålla information innebär också att Göteborg Energi, vid den tidpunkt som företaget lämnar en beställningsbekräftelse på en godkänd order eller motsvarande om nyanläggning av fiber till slutkundsadresser i ett område, är skyldigt att på begäran av en tillträdande operatör lämna samma information till den operatören. Detta eftersom tillgång till relevant information är en förutsättning för att tillträdande operatörer ska kunna planera och genomföra sin försäljning mot slutkunder på ett effektivt sätt. Detta bidrar till en effektiv och förutsebar marknadsbearbetning och en snabbare möjlighet att nå tillräckligt hög penetration i området, vilket gynnar både konkurrensen och slutkunderna.

Skyldigheten innebär vidare att Göteborg Energi på begäran ska tillhandahålla information om vilka slutkundsadresser som avtalat om fiberanslutning men dit leverans av fiberanslutningen ännu inte skett och därför är fortsatt bearbetningsbara för tillträdande operatörer.

4.6.2.2 *Information om planerat underhåll m.m.*

PTS anser att det är nödvändigt att Göteborg Energi på eget initiativ tillhandahåller information till sina befintliga grossistkunder avseende planerat underhåll, driftstörningar och fel samt förändringar i befintliga nät.

Planerade förändringar i Göteborg Energis nät som kan påverka befintliga grossistkunders tekniska utrustning, exempelvis genom förändrade gränssnitt eller uppdateringar till nya generationer av aktiv utrustning, kan innebära att andra operatörers nät inte blir kompatibla med det uppdaterade nätet. Detta kan leda till att avbrott och störningar kan uppstå i tillträdande operatörers förbindelser.

För att förhindra sådana avbrott och störningar ska Göteborg Energi enligt PTS bedömning åläggas en skyldighet att informera sina befintliga grossistkunder om sådana planerade nätförändringar i rimlig tid innan förändringarna träder i kraft. Vad som utgör rimlig tid bör bedömas med hänsyn till förändringarnas art och omfattning samt i vilken utsträckning grossistkundernas tekniska utrustning påverkas. Informationen ska i vart fall lämnas i sådan tid att befintliga grossistkunder ges reell möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att anpassa sin tekniska utrustning.

4.7 Skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor

Göteborg Energi ska vid tillhandahållande av tillträde enligt detta beslut under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor för samtliga tillträdande operatörer.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8 och 13 §§ LEK.

4.7.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Enligt 5 kap. 13 § LEK får en SMP-operatör åläggas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. Enligt bestämmelsen ska en sådan skyldighet särskilt säkerställa att operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, och att de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Genom bestämmelsen ges alltså PTS befogenhet att förplikta Göteborg Energi att inte diskriminera mellan olika grossistkunder.

Göteborg Energi är ett rent grossistföretag som inte bedriver egen verksamhet på slutkundsnivå. Av kommissionens rekommendation om ett regelverk för främjande av gigabitkonnektivitet²¹ (nedan kallad gigabit-rekommendationen) framgår att de nationella regleringsmyndigheterna i princip bör avstå från att införa icke-diskrimineringskyldigheter för sådana operatörer.²²

PTS bedömer dock att det finns skäl att säkerställa att Göteborg Energi inte snedvrider konkurrensen genom att särbehandla vissa grossistkunder. En jämn spelplan utan snedvriden konkurrens gör det lättare för grossistkunderna att etablera sig och verka på slutkundsmarknaden.

En skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor ska bland annat förhindra beteenden som ger upphov till exkluderande effekter. Skyldigheten ska säkerställa att en köpare av nättillträde och tillhörande faciliteter inte otillbörligt särbehandlas i förhållande till andra köpare som baserar sina slutkundserbudanden på den aktuella insatsvaran.

²¹ Kommissionens rekommendation (EU) 2024/539 av den 6 februari 2024 om ett regelverk för främjande av gigabitkonnektivitet (C(2024) 523).

²² Gigabit-rekommendationen, skäl 13.

PTS gör sammantaget bedömningen att en skyldighet om icke-diskriminering är nödvändig och proportionell. En sådan skyldighet är inte onödigt betungande för Göteborg Energi och det finns heller inget annat sätt att uppnå målet att motverka risken att en SMP-operatör särbehandlar vissa grossistkunder. Nedan följer en redogörelse för vad skyldigheten att inte diskriminera närmare innebär.

4.7.2 Omfattning av skyldigheten

Göteborg Energi åläggs genom detta beslut att tillhandahålla tillträde till fiberaccessnät och tillhörande faciliteter (skyldigheter 1–6), men det finns en risk att tillhandahållandet sker på diskriminerande villkor. För att skyldigheten att tillhandahålla tillträde enligt detta beslut ska få avsedd verkan är det en förutsättning att samtliga tillträdande operatörer ges möjlighet att leverera bredbandstjänster till slutanvändarna på likvärdiga villkor.

Göteborg Energi åläggs därför en skyldighet om icke-diskriminering, som innebär att Göteborg Energi vid tillhandahållande av tillträde till fiberaccessnät och tillhörande faciliteter ska tillämpa likvärdiga villkor till olika tillträdande operatörer, under likvärdiga omständigheter. En sådan skyldighet säkerställer att företaget inte kan otillbörligt gynna enskilda grossistkunder, och säkerställer att en grossistkund inte särbehandlas i förhållande till andra köpare, exempelvis vad gäller prissättning.

Skyldigheten innebär inte att Göteborg Energi behöver tillämpa samma villkor gentemot alla grossistkunder, utan att lika fall utifrån objektiva godtagbara kriterier ska behandlas lika. Detta innebär exempelvis att om det förekommer volymrabatter ska en sådan rabatt vara lika stor för de operatörer vars volymer är jämförbara.

4.8 Skyldighet om rättvis och skälig prissättning

1. Göteborg Energi ska vid tillhandahållande av tillträde enligt detta beslut tillämpa en rättvis och skälig prissättning. Med detta avses att Göteborg Energis priser inte får vara högre än att de kan förväntas täcka kostnader för den infrastruktur som nyttjas av den tillträdande operatören och ge en rimlig avkastning på investerat kapital samt ett proportionerligt bidrag till gemensamma kostnader.
2. Rättvisa och skäliga priser enligt punkt 1 ska motsvara priser som är satta under konkurrens på jämförbara marknader, eller de faktiska eller uppskattade kostnader, inklusive avkastning, som är rimliga i det enskilda fallet.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 11 och 19 §§ LEK.

4.8.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

PTS ålägger i detta beslut Göteborg Energi skyldigheter om att tillhandahålla tillträde till fiberaccessnät och tillhörande faciliteter. Hur effektiva dessa skyldigheter är för att komma till rätta med konkurrensproblemen på marknaden beror dock på om tillträde tillhandahålls till ett pris som möjliggör för grossistkunderna att tillhandahålla bredbandstjänster på slutkundsmarknaderna till priser som gynnar slutanvändarna.

En SMP-operatör får enligt 5 kap. 19 § LEK åläggas en skyldighet om prissättning, dvs. krav på att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för tillträde. Göteborg Energi är ett rent grossistföretag enligt definitionen i 1 kap. 7 § LEK. Av 5 kap. 11 § LEK följer att SMP-operatörer som är rena grossistföretag inledningsvis enbart får åläggas en skyldighet om prissättning enligt 5 kap. 19 § LEK som avser rättvis och skälig prissättning. Detta får ske om marknadsanalysen visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller utöva marginalklämning på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

Prissättningen i grossistledet påverkar i stor utsträckning priserna i slutkundsledet. Om grossistpriserna är höga blir även slutkundspriserna höga, vilket missgynnar slutanvändarna. Höga prisnivåer kan även leda till att slutanvändare helt avstår från köp eller väljer andra tekniska lösningar som har sämre egenskaper eller är mer resurskrävande att producera.

PTS bedömning är att Göteborg Energi som accessnätsägare har både incitament och möjlighet att tillämpa grossistpriser som överstiger de nivåer som krävs för att få rimlig avkastning på sin nätinfrastruktur.²³ De slutanvändare i enfamiljshus som är anslutna till Göteborg Energis fibernät saknar möjlighet att ansluta sig till konkurrerande nätägare. Det saknas också affärsmässiga förutsättningar för konkurrerande nätägare att etablera sig i områden där hushåll i enfamiljshus redan är anslutna till Göteborg Energis fibernät. Den tjänsteleverantör som vill leverera tjänster till slutanvändare som är anslutna till Göteborg Energis nät har därför inte möjlighet att välja ett alternativt nät, och inte heller någon förhandlingsmakt som skulle kunna påverka Göteborg Energis prissättning.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan gör PTS bedömningen att det är nödvändigt att införa en skyldighet om rättvis och skälig prissättning som begränsar Göteborg Energis möjlighet att ta ut allt för höga priser i grossistledet. En sådan skyldighet är ägnad att förhindra en samhällsekonomiskt ineffektiv prissättning i grossistledet, som i slutändan skulle drabba slutanvändarna i form av högre priser än som vore fallet på en marknad med effektiv infrastrukturkonkurrens.

²³ 5 kap. 21 § LEK.

PTS kommer kontinuerligt att följa hur priserna på marknaden utvecklas. Skyldighetens efterlevnad kommer att kontrolleras genom tillsyn. Om PTS finner att skyldigheten om rättvis och skälig prissättning inte har avsedd effekt kan en striktare prisreglering åläggas enligt 5 kap. 11 och 19 §§ LEK.

4.8.2 Omfattning av skyldigheten

4.8.2.1 Rättslig utgångspunkt

Skyldigheten innebär att Göteborg Energi måste tillämpa en rättvis och skälig prissättning.

Rättvis och skälig prissättning utgör annan prissättning enligt 5 kap. 19 § LEK. Vad som avses med annan prissättning framgår vare sig närmare av lagtexten eller av uttalanden i förarbetena, utöver att ersättningen inte får bestämmas lägre än med utgångspunkt från kostnaderna.²⁴ Detta innebär att SMP-operatörens kostnader ska beaktas.²⁵

Av 5 kap. 21 § LEK följer att vid all prisreglering enligt 5 kap. 19 § LEK ska hänsyn tas till de investeringar som operatören har gjort och att operatören ska få en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

Ett syfte med prisreglering enligt 5 kap. 19 § LEK är att förhindra att en SMP-operatör tar ut överpriser. Ett pris bör generellt anses vara ett överpris om det är högre än vad en effektiv operatör skulle ta ut på en konkurrensutsatt marknad.

4.8.2.2 Rättvisa och skäliga priser omfattar rimliga kostnader för operatören

En utgångspunkt för vad som är en rättvis och skälig prissättning kan enligt rättspraxis vara en jämförelse med det gängse priset i Sverige på de relevanta marknaderna.²⁶ För att gällande gängse priser ska kunna utgöra en lämplig utgångspunkt för bedömningen av en rättvis och skälig prissättning bör de dock återspegla priserna på en konkurrensutsatt marknad. Saknas sådana tillgängliga gängse marknadspriser, eller reglerade priser på jämförbara produkter, behövs en annan metod för att bestämma rättvisa och skäliga priser.

Det framgår av LEK och dess förarbeten att operatörens kostnader ska beaktas.²⁷ Det framgår inte om det enbart är den berörda operatörens faktiska kostnader som avses i förarbetsuttalandet eller om det också skulle kunna vara exempelvis kostnaderna beräknade efter LRIC-principer (beräknad långsiktig marginalkostnad,

²⁴ Prop. 2002/03:110, *Lag om elektronisk kommunikation, m.m.*, s. 195.

²⁵ Jfr RK 2009:2.

²⁶ RK 2009:2.

²⁷ Prop. 2002/03:110, *Lag om elektronisk kommunikation, m.m.*, s. 195.

eng. *long-run, incremental cost*).²⁸ Förarbetena utesluter inte att den berörda operatörens kostnader bedöms på annan grund än utifrån de egna faktiska kostnaderna; kostnaderna kan även beräknas utifrån LRIC-principer.²⁹ I princip skulle det högsta pris som anses rättvist och skäligt kunna vara kostnadsorienterat med utgångspunkt i en effektiv operatör.³⁰

Att tillämpa strikt kostnadsorientering i detta fall vore emellertid att bortse ifrån syftet, att rättvis och skälig prissättning ska vara en mindre ingripande form av prisreglering än kostnadsorientering.³¹

PTS bedömer att ett rättvist och skäligt pris för tillträde till fibernät bland annat bör ta större hänsyn till de affärsmässiga förhållanden som var rådande vid tidpunkten för investeringen, och i vilken grad investeringarna redan återbetalat sig.

De svenska nätägarna har byggt ut sina fibernät under olika tidsperioder och förutsättningarna har delvis skilt sig åt mellan aktörer. Vissa operatörer kan ha haft fördelar, bland annat i form av möjlighet till samförläggning, rådighet över mark, tillgång till finansiering och synergier i samband med förvaltning, eller historiskt sett haft kontroll över kopparnätet, som länge utgjorde en alternativ infrastruktur för tillhandahållande av bredband.

Nätägares investeringar i utbyggnad av fibernät har dock till stor del gjorts i konkurrens med andra operatörer om att etablera sig på marknaden. Att kostnadsberäkningar skulle utgå ifrån att investeringarna genomförts på det sätt som i efterhand hade varit mest effektivt vore i vissa fall inte rättvist och skäligt.

Samtidigt behöver en rättvis och skälig prissättning inte alltid innebära att den reglerade operatören får full täckning för sina kostnader och en avkastning som motsvarar kapitalkostnaden. Syftet med förhandsreglering är att komma till rätta med konkurrensproblem. På en konkurrensutsatt marknad får som regel ineffektiva företag sämre avkastning på sina investeringar än effektiva sådana. Kostnadernas rimlighet måste därför alltid beaktas. I synnerhet kan det inte fullt ut beaktas att operatörer ådragit sig höga kostnader i processen att snabbt etablera sig på marknader i förhoppning om att strukturella inträdeshinder ska ge möjlighet till framtida monopolpriser.

²⁸ RK 2009:2.

²⁹ RK 2009:2.

³⁰ RK 2009:2.

³¹ Jfr skäl 208 i kodexen.

Vilka kostnader som bör beaktas vid prissättningen beror på omständigheterna i det enskilda fallet. De faktiska omständigheterna kring investeringarna, liksom verksamhetens effektivitet kan beaktas.

Utöver hypotetisk effektivitet kan även andra antaganden som typiskt sett görs i samband med kostnadsorienterad prissättning vara mer strikta än vad som kan anses rättvist och skäligt med hänsyn till omständigheterna. Bland annat kan de antaganden om ekonomisk livslängd som typiskt sett görs i samband med kostnadsorienterad prissättning vara för strikta när det gäller investeringar som gjorts i närtid.

4.8.2.3 Kostnader som kan vara relevanta

För Göteborg Energi innebär åläggandet att tillhandahålla lokalt tillträde till företagets fibernät som ansluter enfamiljshus en inskränkning av företagets möjligheter att utnyttja sin infrastruktur. Göteborg Energi ska därför få full ersättning för de tillgångar som företaget exklusivt upplåter till tillträdande operatörer, i första hand den fiberförbindelse som ansluter slutanvändaren till accessnoden.

Prissättningen ska dock inte ersätta Göteborg Energi för tillgångar som inte omfattas av tillträdet. För tillgångar som även används för att producera andra tjänster ska tillträdande operatörer endast stå för en proportionerlig andel av kostnaderna.

Kostnader för anpassningar som är nödvändiga för att tillhandahålla det ålagda tillträdet ska fördelas proportionerligt mellan de grossisttjänster som Göteborg Energi tillhandahåller som möjliggör för tjänsteleverantörer att tillhandahålla slutkundstjänster på den relevanta marknaden.

Tillträdet innefattar även sådana tillgångar som inte exklusivt används av den tillträdande operatören. Det innefattar bland annat accessnoder, spridningspunkter, kopplingsskåp, brunnar, schakt, kanalisation samt därtill hörande element. Vilka tillgångar som är relevanta att beakta beror på tillträdespunkten. Om tillträdet omfattar inplacering i Göteborg Energis produktionslokaler ska den tillträdande operatören bära en proportionerlig andel av kostnader för kraft, kyla, ventilation m.m.

4.8.2.4 Slutsats om skyldighetens omfattning

Mot bakgrund av det ovanstående uppfyller Göteborg Energi kravet på en rättvis och skälig prissättning när Göteborg Energis priser inte är högre än vad som borde krävas för att ge täckning för de kostnader för tillträde enligt detta beslut som är relevanta att beakta enligt avsnitt 4.8.2.2 och 4.8.2.3, inklusive en rimlig avkastning på investerat kapital och ett proportionerligt bidrag till gemensamma kostnader.

Rättvisa och skäliga priser ska motsvara priser som är satta under konkurrens på jämförbara marknader, eller de faktiska eller uppskattade kostnader, inklusive avkastning, som är rimliga i det enskilda fallet.

I bedömningen av vilka kostnader som Göteborg Energi bör få täckning för ska verksamhetens effektivitet och faktiska omständigheter kring de investeringar som ligger till grund för kostnaderna beaktas.

4.9 Skyldighet att offentliggöra ett externt referenserbjudande

1. Göteborg Energi ska offentliggöra ett externt referenserbjudande för de tillträdesprodukter och -tjänster som företaget tillhandahåller för att efterleva skyldigheterna i detta beslut.
2. Av referenserbjudandet ska framgå vilka produkter eller tjänster som utgör reglerade tillträden enligt detta beslut.
3. Referenserbjudandet ska innehålla alla uppgifter och villkor som krävs för att tillträdande operatörer ska kunna tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut. Detta omfattar dels de uppgifter och villkor som följer av detta beslut, dels eventuellt andra villkor som Göteborg Energi tillämpar eller andra uppgifter som behövs för att tillträdande operatörer ska kunna tillgodogöra sig tillträde enligt detta beslut.
4. Göteborg Energi ska i referenserbjudandet åtminstone specificera och offentliggöra följande uppgifter:
 - a. en komplett och detaljerad beskrivning av de tillträdesprodukter och -tjänster som Göteborg Energi tillhandahåller för att efterleva skyldigheterna i detta beslut. Redogörelsen ska innehålla uppgifter om vad tillträdet består av, uppdelat i komponenter i enlighet med marknadens behov
 - b. tekniska villkor avseende de erbjudna tillträdesprodukterna och -tjänsterna, inklusive information om var i nätet tillträde kan erhållas och med vilken utrustning
 - c. villkor och rutiner för tillgång till relevant information för att kunna sluta avtal om tillträde enligt detta beslut
 - d. villkor och rutiner för samlokalisering och annat tillträde till produktionslokaler, inklusive reservation av tillhörande faciliteter och inspektion av produktionslokaler

- e. villkor och rutiner för beställning, leverans (inklusive leveranstider och frister för svar på begäran om leverans) och tillvägagångssätt vid operatörsbyte
 - f. servicenivåavtal och servicenivågarantier för tjänstens kvalitet, tillgänglighet och driftssäkerhet samt underhåll, felavhjälpning och support
 - g. villkor och rutiner för tillgång till och användning av stödsystem (inklusive system för beställning, leverans, underhåll, felavhjälpning, support och fakturering) samt information om var relevant information för användningen av stödsystem finns tillgängligt
 - h. priser för var och en av de erbjudna tillträdesprodukterna och -tjänsterna. Prissättningen ska vara uppdelad på de olika komponenter som ingår i tillträdet, inklusive förekommande rabatter och rabattens beräkningsgrund
 - i. villkor för betalning och fakturering
 - j. villkor och rutiner vid tillfälligt avbrott av nätåtkomst
 - k. villkor och rutiner gällande förändringar i befintligt tillträde samt förändringar i stödsystem som påverkar tillträdande operatörer
 - l. villkor för ansvarsfördelning för underhåll, felavhjälpning och support, inklusive uppkomna kostnader
 - m. villkor för eventuella krav på ekonomisk säkerhet för fördelning av ekonomisk risk mellan Göteborg Energi och grossistkund
 - n. villkor för giltighetstid, omförhandling och uppsägning av avtal samt vilka avtalsbrott som kan leda till uppsägning
 - o. villkor för eventuellt avtalsvite vid avvikelse från avtal
 - p. rutiner för eventuella ändringar i produkt- och tjänsteutbudet som kan ske utan omförhandling, inklusive frister för sådana ändringar
 - q. rutiner för klagomåls- och tvistlösningsförfarande.
5. Göteborg Energi ska hålla referenserbjudandet tillgängligt på sin webbplats. Referenserbjudandet får även tillgängliggöras med begränsad åtkomst om det finns särskilda skäl.

6. Skyldigheten att offentliggöra referenserbjudande innefattar också att Göteborg Energi, vid eventuell revidering av ett referenserbjudande, ska tillgängliggöra ett arkiv över tidigare gällande referenserbjudanden i sin helhet. Av arkivet ska framgå under vilken tidsperiod referenserbjudandena var giltiga samt vilka förändringar som genomförts i jämförelse med tidigare versioner.
7. Göteborg Energi ska offentliggöra förändringar av villkor i referenserbjudandet senast 90 dagar innan förändringen är avsedd att träda i kraft. Fristen om 90 dagar gäller dock inte sänkning av pris. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när Göteborg Energi ändrar referenserbjudandet till följd av PTS beslut eller till följd av domstolsavgöranden.

PTS ålägger Göteborg Energi denna skyldighet med stöd av 5 kap. 8, 12 och 18 §§ LEK.

4.9.1 Skäl för åläggande av skyldigheten

Göteborg Energi åläggs genom detta beslut en skyldighet att tillhandahålla tillträde till företagets fiberaccessnät. Enligt 5 kap. 18 § LEK ska en sådan skyldighet förenas med en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande³² (nedan kallade Berecs minimikriterier) och de ytterligare uppgifter som regleringsmyndigheten bestämmer.

Syftet med att ålägga Göteborg Energi den aktuella skyldigheten är att möjliggöra insyn för tillträdande operatörer i villkor och krav för tillträde till fiberaccessnät samt att underlätta detta tillträde och skapa förutsägbarhet. Grossistkunderna efterfrågar nämligen möjligheter att köpa standardiserade produkter eller tjänster, vilket referenserbjudanden möjliggör. Genom en ökad insyn kan grossistkunderna ges ökat förtroende för att Göteborg Energi tillhandahåller en efterfrågad tillträdesprodukt eller -tjänst till rimliga och icke-diskriminerande villkor, vilket kan leda till mindre tidskrävande förhandlingar och förbättrade möjligheter att konkurrera på marknaden. Därmed främjas konkurrensen, vilket är ett av syftena med LEK och förhandsregleringen.

Skyldigheten ger även effektiva verktyg för att kunna analysera situationen på marknaden och är utifrån PTS erfarenheter nödvändig för att övriga skyldigheter ska få avsedd effekt, vilket också är ägnat att främja konkurrensen på slutkundsmarknaderna.

³² BEREC Guidelines on the minimum criteria for a reference offer relating to obligations of transparency, BoR (19) 238.

PTS anser mot denna bakgrund att fördelarna överväger det intrång i Göteborg Energis verksamhet som den aktuella skyldigheten medför. Det finns inte någon annan mindre ingripande skyldighet som på ett motsvarande sätt tillgodoser behovet av insyn i Göteborg Energis verksamhet. PTS gör sammantaget bedömningen att det är nödvändigt och proportionellt att ålägga Göteborg Energi den aktuella skyldigheten.

Dessutom följer det av 5 kap. 18 § LEK att Göteborg Energi ska åläggas en skyldighet om ett externt referenserbjudande, eftersom PTS också ålägger Göteborg Energi att tillhandahålla tillträde till företagets fiberaccessnät.

4.9.2 Omfattning av skyldigheten

4.9.2.1 Innehållet i referenserbjudandet

Göteborg Energis referenserbjudande ska vara tillräckligt specificerat för att tillträdande operatörer ska få kännedom om relevanta avtalsvillkor och uppgifter. Detta ger de tillträdande operatörerna möjlighet att kontrollera att de endast betalar för det som är nödvändigt för den begärda produkten eller tjänsten. För att förenkla förhandlingsprocessen ska referenserbjudandet, i största möjliga utsträckning, utgöra underlag för att parterna ska kunna träffa ett komplett avtal.

Göteborg Energis referenserbjudande ska åtminstone innehålla sådan information som anges i skyldigheten ovan och som baseras på Berecs minimikriterier. Skyldighetens omfattning sammanfaller alltså med dessa kriterier. Därutöver ålägger PTS Göteborg Energi att av referenserbjudandet ska även framgå (i) villkor och rutiner vid tillfälligt avbrott av nätåtkomst och (ii) villkor för eventuella krav på ekonomisk säkerhet för fördelning av ekonomisk risk mellan Göteborg Energi och grossistkund.

4.9.2.2 Publicering av och förändringar i referenserbjudandet

Externt referenserbjudande ska offentliggöras på Göteborg Energis webbplats och hållas tillgängligt utan kostnad för den som önskar ta del av det. Om det finns särskilda skäl, till exempel säkerhetsskäl, kan tillgång till referenserbjudandet kräva inloggning eller registrering på [Företagets] webbplats.

Göteborg Energi kan av olika anledningar behöva förändra referenserbjudandet över tiden. PTS anser att det är nödvändigt att Göteborg Energi inte ska få ändra referenserbjudandet utan att de andra operatörerna får möjlighet att reagera på ändringarna. Det är också viktigt att PTS får information om eventuella ändringar, för att myndigheten ska kunna utöva effektiv tillsyn om det sker ändringar som kan vara i strid med skyldigheterna i detta beslut.

Göteborg Energi ska därför informera PTS och sina grossistkunder om förändringar i referenserbjudandets villkor senast 90 dagar innan förändringen är avsedd att börja gälla. I detta ingår att Göteborg Energi ska offentliggöra förändringarna via sin webbplats i nära anslutning till referenserbjudandet. Fristen om 90 dagar gäller inte sänkning av pris. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när Göteborg Energi ändrar sitt referenserbjudande till följd av PTS beslut eller till följd av domstolsavgöranden.

Det är viktigt att det går att följa hur referenserbjudandet sett ut vid olika tidpunkter, och hur det har förändrats över tiden. Skyldigheten att offentliggöra referenserbjudandet innefattar därför också att Göteborg Energi ska tillhandahålla ett arkiv över tidigare gällande referenserbjudanden i sin helhet. Av arkivet ska framgå under vilken tidsperiod referenserbjudandet var giltigt, samt vilka förändringar som genomförts i jämförelse med tidigare versioner.

5. Hur beslutet ska gälla

Av 15 kap. 5 § LEK framgår att ett beslut enligt LEK ska gälla omedelbart, om inte annat har bestämts.

PTS finner skäl att bestämma att detta beslut inte ska gälla omedelbart. Göteborg Energi har inte tidigare varit föremål för förhandsreglering enligt LEK. Beslutet innebär att Göteborg Energi blir skyldigt att erbjuda grossistprodukter som företaget inte tidigare har erbjudit. Göteborg Energi måste alltså utveckla nya tillträdesprodukter, med tillhörande faciliteter, i enlighet med skyldigheterna i detta beslut. Detta kräver betydande anpassningar av verksamheten. För att anpassa verksamheten utifrån kraven i beslutet behöver företaget ha en skälig tid till sitt förfogande. PTS gör sammantaget bedömningen att [sex] månader utgör en skälig tid och förordnar därför att detta beslut ska träda i kraft den [sex månader från beslutsdatum].

PTS gör dock en annan bedömning när det gäller punkt 6.1 i skyldigheten om att tillhandahålla information och skyldigheten om att tillhandahålla externt referenserbjudande. Sådan information är en förutsättning för att andra operatörer ska kunna bedöma och planera möjligheterna till investeringar och tillträde. Mot denna bakgrund förordnar PTS att dessa skyldigheter ska gälla från den [tre månader från beslutsdatum].

När det gäller Göteborg Energis tillhandahållande av tillträde som omfattas av skyldigheter i detta beslut, gäller skyldigheterna från och med dagen som detta beslut träder i kraft oavsett när de avtal som ligger till grund för tillhandahållandet av tjänsterna har ingåtts.

6. Underrättelse om överklagande

Om ni vill överklaga detta beslut ska ni skriva till Förvaltningsrätten i Stockholm. Brevet ska dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 6101, 102 32 Stockholm, alternativt till pts@pts.se.

Tala om i brevet vilket beslut ni överklagar genom att ange beslutets nummer.

Tala också om vilken ändring av beslutet ni vill ha.

Brevet med överklagandet ska innehålla: ert person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer. Eventuell annan adress där ni kan nås för delgivning ska också anges. Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

PTS måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas. PTS sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning.

Om något är oklart kan ni vända er till PTS.

Beslutet har fattats av XX.

På styrelsens vägnar XX.

Föredragande har varit XX. I ärendets slutliga handläggning har även XX och XX deltagit.